

Symphoricarpos - sortimentsonderzoek en keuringsrapport

Ir. M.H.A. Hoffman

Symphoricarpos (Sneeuwbes) is een heester die veel wordt gebruikt in het openbaar groen en - op wat beperkter schaal - in particuliere tuinen. Van nature is het een zeer gemakkelijke plant, die vooral gewaardeerd wordt vanwege de opvallende witte of paarsroze bessen en/of de zeer goede bodembedekking. Het gewas is de afgelopen jaren ook uitgegroeid tot één van de populairste snijheesters. Vooral voor dit gebruik zijn er de afgelopen jaren veel nieuwe cultivars op de markt verschenen. Inmiddels zijn er ruim 60 verschillende cultivars bekend. Ruim 30 cultivars zijn op twee verschillende locaties getest. De planten zijn door PPO beschreven en beoordeeld op gebruik als tuin- en plantsoenplant. De KVBC voerde een sterrenkeuring uit.

Daarnaast staat ook de classificatie van *Symphoricarpos* ter discussie. Tot nu toe werden cultivars ingedeeld in soorten en soorthybriden, met name *S. albus*, *S. ×doorenbosii* en *S. ×chenaultii*. Vooral voor nieuwe cultivars blijkt dit steeds lastiger vol te houden, omdat de genetische herkomst gecompliceerd of discutabel is. Daarom is voor de praktijk een nieuwe indeling in groepen gemaakt, die in deze publicatie wordt gepresenteerd.

Het onderzoek

In totaal zijn er 32 verschillende soorten en cultivars verzameld en aangeplant op twee verschillende locaties: Boot & Co Boomkwekerijen in Boskoop (veengrond) en Darthuizer Boomkwekerijen in Leersum (zandgrond). De planten waren afkomstig van diverse kwekerijen, maar met name van Snijheesterkwekerij Kolster uit Boskoop. Het sortiment bestond uit de nieuwe cultivars, aangevuld met oudere cultivars uit het handelssortiment. Nadrukkelijk zijn dus ook diverse nieuwe snijheestercultivars opgenomen. Deze werden in de proef beoordeeld op kwaliteit als tuin- en openbaargroenplant. De resultaten zeggen dus niets over de kwaliteit als snijheester.

Van 2009 tot 2012 zijn er waarnemingen verricht door PPO en is de collectie diverse malen gekeurd door de keuringscommissie van de KVBC. Alle beoordeelde planten zijn op naam gebracht, beschreven en gefotografeerd. De beschrijvingen zijn samengesteld aan de hand van literatuuronderzoek, veldobservaties en discussies met kwekers en specialisten, o.a. tij-

dens de keuringen. De weergegeven gebruikswaardedata, zoals ziektegevoeligheid en stevigheid zijn een gemiddelde van de waarnemingen van de opplantingen in Boskoop en Leersum. De plantbeschrijvingen zijn samengesteld aan de hand van het materiaal in Boskoop, toen de planten zo'n 5 jaar oud waren.

Het onderzoek werd gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

Taxonomie en verspreiding

Symphoricarpos behoort tot de *Caprifoliaceae* (Kamperfoeliefamilie) en wordt in Nederland, behalve Sneeuwbes, ook wel Klapbes genoemd. Het is een klein geslacht met ongeveer 15 verschillende soorten. Bijna alle soorten komen van nature voor in Noord- en Midden-Amerika. Slechts één soort (*S. sinensis*) komt voor in West-China. De soorten groeien in uiteenlopende klimaten, van de koude delen van Canada en Alaska (bv. *S. albus*), de prairies in het binnenland van de VS (bv. *S. orbiculatus*), de bergachtige streken van de Rocky Mountains (bv. *S. oreophilus*) tot de droge en subtropische gebieden van Texas en Mexico (*S. microphyllus*). De naam komt uit het Grieks: symporein = gezamenlijk dragend; karpos = vrucht. Dit laatste duidt op de dicht opeengepakte vruchten. Voor de indeling en beschrijving van de soorten bestaat een monografie van Jones (1940). Deze monografie vormt nog steeds een belangrijke basis voor de huidige benaming en definities van de soorten. In deze monografie werd ook een indeling in twee subgenera gegeven, vooral op basis van kroonvorm: Subgenus *Eusympho-*

66. Sortimentsproef *Symphoricarpos* bij Boot & Co Boomkwekerijen.

ricarpos met korte klokvormige kroon en subgenus *Anisanthus* met lange buisvormige tot verlengd klokvormige kroon. Het eerste subgenus bevat vooral de overwegend Noord-Amerikaanse, zeer winterharde en tevens bij ons bekende soorten zoals *S. albus* en *S. orbiculatus*. Ook de enige Chinese soort *S. sinensis* valt in dit subgenus. Het tweede subgenus bevat de wat meer zuidelijk voorkomende en in het algemeen wat zachtere soorten zoals *S. microphyllus*, *S. oreophilus* en *S. longiflorus*. Moleculair onderzoek van Bell (2010) ondersteunt deze indeling overigens niet.

Er zijn twee soorthybriden in gebruik, beiden ontstaan in cultuur: *S. ×chenaultii* en *S. ×doorenbosii*. Vooral deze laatste kent een inconsequent gebruik en een discutabele status (zie kopje verderop “*S. ×doorenbosii* een verwarrende naam”).

Het meest verwante geslacht aan *Symphoricarpos* is *Triosteum*, een klein vasteplanten geslacht met soorten uit Noord-Amerika en Azië. Verder is *Symphoricarpos* ook verwant aan *Lonicera* en *Leycesteria*. De twee belangrijkste verschillen met *Lonicera* zijn dat de bloemen symmetrisch zijn in plaats van tweelippig en dat de vruchten 2-zadig zijn in plaats van meerzadig. Daarbij

zijn de vruchten bij *Lonicera* echte bessen en bij *Symphoricarpos* besachtige steenvruchten. In dit rapport worden ze overigens voor het gemak wel bessen genoemd.

Morfologie

Loofverliezende struiken, tot 2 m hoog, zelden tot 3 m hoog. Bladeren tegenoverstaand, rondachtig tot langwerpig-ovaal, gaafrandig of met enkele lobben, kaal of behaard. Bladsteel kort. Bloemen klein, symmetrisch, bij de meeste soorten in clusters van 5-15, bij sommige soorten solitair of in een paar bijeen. Kelk komvormig met 4 of 5 lobben. Kroon witgroen tot roze, 4 of 5-lobbig, van binnen behaard of kaal. Meeldraden 4 of 5, van gelijke lengte, ingesloten of iets boven de kroon uitstekend. Vruchtbeginsel 4-hokkig, waarbij 2 hokken alleen steriele zaadbeginsels hebben en de andere 2 hokken elke met 1 fertiel zaadbeginsel. De vrucht is een besachtige steenvrucht; de kleur is wit, roze tot rood, en bij één soort blauwzwart (*S. sinensis*). De vruchten zitten bij de meeste soorten conform de bloeiwijze in dichte clusters met 5-15 bijeen en soms in paren of solitair. Elke vrucht bevat 2 zaden.

67. De bloei van *Symphoricarpos* is vrij onopvallend (*S. albus*).

68. De bessen van *Symphoricarpos* hebben veel sierwaarde (*S. albus*).

69. *S. xchenaultii* 'Hancock' is een ideale bodembedekker.

70. *S. albus* is zeer geschikt als onderbeplanting van bomen.

Standplaats en gebruik

De bij ons bekende soorten van *Symphoricarpos* behoren tot de gemakkelijkste en sterkste heesters van de Nederlandse tuinen en plantsoenen. Ze groeien op uiteenlopende grondsoorten (incl. zeer arme), zijn behoorlijk droogteresistent en ook luchtverontreiniging wordt getolereerd. Daarbij zijn ze bij uitstek geschikt als onderbeplanting van bomen omdat ze naast droogte ook flinke schaduw en drupwater verdragen. Ook qua winterhardheid zijn de bekende soorten uitstekend (USDA zone 2-4). Door de ondergrondse uitlopers (m.n. van *S. albus* en *S. ×chenaultii*) worden ze ook vaak ingezet voor erosiepreventie, bv. van oevers of hellingen. En natuurlijk als bodembedekkende heesters voor vakbeplanting. Een vak met *Symphoricarpos* groeit snel dicht en staat garant voor jarenlang groen met uitermate weinig onderhoud. Het is niet voor niets één van de meest populaire openbaar groen planten.

Ook voor de biodiversiteit zijn ze erg waardevol. De bloemen vormen een uitstekende nectarbron voor bijen, hommels en zweefvliegen; dit laat in het seizoen, wanneer het voedselaanbod schaars wordt. Daarnaast worden de bessen door diverse vogels gegeten, hoewel vaak pas laat in de winter. De bessen zijn voor mensen licht giftig, consumptie kan leiden tot braken en duizeligheid. Kinderen gebruiken de bessen wel als projectiel voor blaaspijpen of laten de bessen stuk ‘knallen’ met handen of voeten (vandaar de Nederlandse naam Klapbes).

Voor de besdracht kunnen de meeste Sneeuwbesen zichzelf bestuiven, maar vaak is bestuiving via kruisbestuiving effectiever (betere besdracht). De verschillende cultivars leveren niet allemaal evenveel stuifmeel (zie ook volgende kopje “Gebruik als snijheester”). De bestuiving gebeurt in principe door insecten, vooral bijen en hommels. Verder moeten de struiken regelmatig verjongd worden; dit komt de habitus en de besdracht ten goede.

Naast gebruik als openbaar groen- of tuinheester wordt *Symphoricarpos* ook gebruikt als snijheester. Vooral de laatste jaren zijn hiervoor veel nieuwe selecties op de markt verschenen.

Gebruik als snijheester

De snijheestercultuur heeft in Nederland de afgelopen 20 jaar een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Ook *Symphoricarpos* heeft hierin meegelift. In eerste instantie werden oude cultivars als ‘Turesson’ en ‘Mother of Pearl’ gebruikt, maar rond de eeuwwisseling ontstonden de eerste specifieke cultivars voor de snij zoals ‘Scarlet Pearl’, ‘Bokrabright’ (BRIGHT

FANTASY) ‘Kolcharm’ (CHARMING FANTASY), en ‘Kolgreep’ (GREENPEARL FANTASY). Daarna volgden snel anderen zoals ‘Kolmava’ (MAGICAL AVALANCHE) en ‘Kolmajo’ (MAGICAL JOY). Zeer recent zijn ‘Kolmaman’ (MAGICAL MANDY), ‘Kolmagimel’ (MAGICAL MELODY) en ‘Kolmatresu’ (MAGICAL TREASURE) geïntroduceerd, welke niet eens zijn opgenomen in de sortimentsproef. Voor deze snijcultivars is vooral geselecteerd op besdracht, beskleur (bv. donkerroze en groen), takstand (rechttopgaand) en stevigheid en uniformiteit van takken, compacte groeiwijze en gezondheid. Vooral snijheesterkwekerij Kolster heeft, samen met veredelaar Floribreed (voorheen de Jong) uit Heelsum, een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling en introductie van deze snijcultivars. Overigens heeft dit bedrijf ook enkele (compacte) cultivars specifiek voor de tuinmarkt ontwikkeld, bijvoorbeeld: ‘Kolmaswet’ (MAGICAL SWEET), ‘Kolmcan’ (MAGICAL CANDY) en ‘Kolmgala’ (MAGICAL GALAXY). Sneeuwbestakken wordt vooral in boeketten gebruikt. De piek van de aanvoer ligt van augustus tot oktober, maar vroege en late rassen worden het best betaald. Voor een goede bestuiving is het voor sommige cultivars raadzaam om andere cultivars in de buurt te zetten. Sommige cultivars hebben weinig stuifmeel (zie ook vorige kopje). Vooral voor deze cultivars is het raadzaam om ze te combineren met cultivars die veel stuifmeel bevatten; bijvoorbeeld twee rijen van een (hybride-)cultivar, en elke derde rij een stuifmeelrijke *S. albus* of een cultivar daarvan. Voor de snij wordt doorgaans een plantafstand van 90 bij 90 cm aangeraden, dit is vrij ruim, omdat voor een goede beszetting veel licht nodig is. Na 2-3 jaar is de plant vol in productie. Het beste is om de bessen vlak voor ze rijp zijn te oogsten, omdat ze anders wat kwetsbaar zijn in het vervoer. De bessen zijn verder kwetsbaar voor beschadiging door hagel; nachtvorst en wind worden doorgaans goed verdragen.

Ziekten en plagen

Symphoricarpos is doorgaans een gezond gewas, zeker als de omstandigheden goed zijn. Vooral de echte bes-soorten (m.n. *S. albus* en *S. ×doorenbosii*) kunnen soms aangetast worden door meeldauw of bladvlekkenziekte, de twee meest voorkomende ziekten in Sneeuwbes. Ook grauwe schimmel, loodglans, spint en vruchtrrot komen soms voor. De planten hebben vaak weinig te lijden van de aantasting, maar het blad en/of de bessen kunnen hierdoor wel lelijk worden (cosmetische schade); met name voor de snijheesterteelt is dit zeer ongewenst. Bij *S.*

71. Resultaat van modern veredelingswerk: *S.* 'Kolmaswet' (**MAGICAL SWEET**).

72. Resultaat van modern veredelingswerk: *S. 'Kolmgala'* (**MAGICAL GALAXY**).

orbiculatus en *S. ×chenaultii* zijn er eigenlijk vrijwel nooit problemen in praktijk. Hieronder staan de meeste voorkomende ziekten en plagen bij *Symphoricarpos*.

Bladvlekkenziekte: Veroorzaakt door diverse schimmelsoorten. Op Sneeuwbes zit vooral *Spaceloma symphoricarpi*. Op het blad verschijnen donkerpaars tot zwarte vlekken. Vanuit het midden ontstaan grijze instervingen. Bij sterke aantasting kan ook bladvervorming ontstaan. Ook de bessen kunnen worden aangetast en zijn daarna vatbaar voor vruchtrot (zie aldaar).

Echte meeldauw: Veroorzaakt door diverse schimmelsoorten. Op Sneeuwbes zit vooral *Podospaera clandestina*, die bv. ook op *Amelanchier* en *Chaenomeles* zit, en *Erysiphe symphoricarpi*. Te herkennen aan een witte poederachtige bedekking op bladeren en scheuten. Het pluis is aanvankelijk wit, maar kleurt later vaak naar grijs. Het is vooral in het begin gemakkelijk af te vegen en zit dan vooral aan de bovenkant. De schimmel ontwikkelt zich vooral bij warm en droog weer. De schimmel overwintert o.a. tussen de knopschubben.

Grauwe schimmel (Botrytis): Te herkennen aan grijs (stuivend) schimmelpluis op het plantenweefsel. Het is een zwakteparasiet die voorkomt op (afgevalen) blad en bessen, vooral bij vochtige omstandigheden. De sporen kunnen door lucht en water over grote afstanden worden verspreid.

Loodglans (Chondrostereum): Eerst verschijnt er een grijze loodkleurige glans op het blad; later scheurt het blad en sterven takken geleidelijk in. Ook pseudo-loodglans kan voorkomen. Dit geeft een meer zilverachtige glans, maar takken sterven niet in. Preventie: goede bodemstructuur, geen overdadige stikstofgift, aangepaste planten verwijderen.

Spint: Dit is een infectie van mijten; bij *Symphoricarpos* is dit met name de bonenspintmijt

73. Bladvlekkenziekte op *S. albus*.

74. Meeldauw op *S. albus*

(*Tetranychus urticae*). De aantasting komt vooral voor bij droog en warm weer. De kleine mijten, in kleur variërend van oranje, geel, groen, tot rood of bruin, zitten vooral aan de onderzijde van het blad. De spintmijt zuigt aan de onderkant van het blad, waardoor aan de bovenzijde van het blad kleine lichte stipjes ontstaan. Deze plekken breiden zich uit over het hele blad. Aan de onderzijde van het blad produceren de mijten een glanzend spinsel en het blad wordt grijswit. Uiteindelijk zal het blad van de plant vallen. De bonenspintmijt heeft zeer veel waardplanten, naast *Symphoricarpos* zijn dit bijvoorbeeld *Aralia*, *Callicarpa*, *Cornus*, *Daphne*, *Hydrangea*, *Potentilla fruticosa*, *Skimmia*, *Sorbus*, *Rosa* en *Ulmus*.

Vruchtrot: Vaak veroorzaakt door *Alternaria*-schimmels. Vaak als secundaire aantasting na beschadiging door bladvlekken-schimmels zoals *Spaceloma*.

Doorenbos kruisingen

Omstreeks 1935 begon S.G.A. Doorenbos (1891-1980), directeur van de plantsoenendienst in Den Haag met een veredelingsprogramma van *Symphoricarpos*. Hij had met name goede ervaringen met *S. ×chenaultii*. Zijn doel was om selecties te krijgen met grotere en intensiever roze gekleurde bessen. Daartoe plantte hij *S. albus* var. *laevigatus*, *S. ×chenaultii* en *S. orbiculatus* bij elkaar. Hij oogstte zaden en kweekte de zaailingen op waarvan de eersten aan het begin van de oorlog bessen gaven. Hij maakte een eerste selectie uit de zaailingen en nam ze mee naar Kwekerij Copijn in Groenekan, waar hij vanwege de oorlog naartoe moest. Direct na de tweede wereldoorlog werden twee typen geselecteerd uit de meegenomen planten: 'Magic Berry' en 'Erect', beiden kruisingen van *S. ×chenaultii* met *S. orbiculatus*. Tevens werd in dezelfde tijd, uit de in Den Haag achtergebleven zaailingen, 'White Hedge' geselecteerd. Dit

75. *S.* 'Mother' of Pearl' was de kroon op het (selectie)werk van Dhr. S. Doorenbos.

is volgens hem een zaailing van *S. ×chenaultii*, waarschijnlijk met *S. albus* var. *laevigatus* als andere ouder. Zijn ultieme doel werd behaald met de selectie van 'Mother of Pearl' in 1950: een struik met grote roze bessen en een goede habitus. De oudersoorten van deze cultivar waren volgens Doorenbos *S. ×chenaultii* en *S. albus* var. *laevigatus*. Er is echter gereede twijfel of dit wel echt zo is (zie volgend kopje "*S. ×doorenbosii* een verwarrende naam").

In 1946 bezocht Doorenbos de proeftuinen van Prof. Turesson in Uppsala (Zweden). Ook daar heeft hij zaad verzameld, waaruit in 1953 de cultivar 'Turesson', met grote langwerpige witte bessen, werd benaamd en verspreid (via Pierre Lombarts & Zn).

De laatste aanwinst van Doorenbos was 'Liset' die hij tussen zijn zaailingen vond. De cultivar is in 1978 via Darthuizer Boomkwekerijen in de handel gebracht. Het is de vraag of deze cultivar nu nog wel in cultuur is.

***S. ×doorenbosii* een verwarrende naam**

De door Doorenbos gemaakte/gemelde kruising tussen *S. ×chenaultii* en *S. albus* var. *laevigatus* werd door Krüssmann officieel beschreven als soorthybride: *S. ×doorenbosii* Krussm.

Voor de beschrijving van deze hybride stond de roze-bessige 'Mother of Pearl' als type-exemplaar model. In eerste instantie wordt 'Mother of Pearl' als enige cultivar onder deze nieuwe soorthybridenamen genoemd (bv. door Krüssmann (1980), Hendriks (1957) en Doorenbos (1957)). Echter 'White Hedge', die zeer waarschijnlijk dezelfde kruisingsouders heeft, wordt door deze bronnen niet tot *S. ×doorenbosii* gerekend; wellicht omdat deze geen roze bessen heeft. Later zijn er diverse bronnen die alle kruisingen die Doorenbos heeft gemaakt onderbrengen bij *S. ×doorenbosii* (bv. Huxley et al. (1992) en de Koning (2009)). Hieronder vallen dan bijvoorbeeld ook 'Magic Berry' en 'Erect', beiden kruisingen van *S. ×chenaultii* met *S. orbiculatus*. In de huidige praktijk worden nieuwe cultivars met roze bessen, zoals 'Amethyst' en 'Hecona', vaak ook tot *S. ×doorenbosii* gerekend (bv. Darthuizer, 2009). De nieuwe cultivars voor de snij (m.n. van Kolster) worden vaak zonder soort- of hybrideaanduiding weergegeven (zie Hoffman, 2010).

Na aanleiding van dit sortimentsonderzoek is echter sterke twijfel ontstaan of de kruising tussen *S. ×chenaultii* en *S. albus* var. *laevigatus* wel echt bestaat. Behalve de roze bessen is bij

‘Mother of Pearl’ en alle andere *S. ×doorenbosii*-cultivars weinig invloed van *S. ×chenaultii* of de kruisingsouders (*S. orbiculatus* en *S. microphyllus*) te bespeuren. Daarbij komt dat in het veredelingswerk bij snijheesterkwekerij Kolster nooit is gelukt om *S. orbiculatus* of *S. ×chenaultii* te kruisen met *S. albus*. Volgens hen zit er dan ook geen bloed van *S. orbiculatus* of *S. ×chenaultii* in geen van de roze-bessigen. Wel in ‘Magic Berry’, maar hier zit dan weer geen “albus-bloed” in. Hiermee wordt het aannemelijk dat de roze-bessige cultivars en/of vormen van *S. ×doorenbosii*, in feite vormen van *S. alba* zijn. In de sortimentsproef bleek in ieder geval dat de roze beskleur ook in zuivere *S. albus* kan zitten, bv. in de vorm van een lichtroze blos in ‘Turesson’ die vooral onder stres-omstandigheden ontstaat. Uit bovenstaande blijkt dat de naam *S. ×doorenbosii* op de eerste plaats inconsequent wordt gebruikt en daarmee veel verwarring geeft. In principe zou de naam alleen gebruikt mogen worden voor planten uit de kruising *S. ×chenaultii* en *S. albus* var. *laevigatus*, dit kunnen roze-bessigen of wit-bessigen zijn. Maar ten tweede is het is überhaupt de vraag of deze kruising wel echt bestaat. DNA-onderzoek zou dit overigens gemakkelijk aan kunnen tonen.

Nieuwe indeling in drie groepen

De ontwikkeling van *Symphoricarpos* als cultuurplant is de laatste jaren in een stroomversnelling gekomen met het ontstaan van vele nieuwe cultivars. Het is duidelijk dat de botanische indeling in soorten en soorthybriden vanwege bovengenoemde verwarring niet optimaal is. *Symphoricarpos* heeft zeker baat bij een classificatie in cultivargroepen, waar niet de genetische achtergrond de basis vormt, maar simpele gebruikscriteria. Het meest voor de hand liggende criterium hiervoor is de beskleur: wit en roze. Daarom wordt voorgesteld om de echte bescultivars in te delen in twee groepen: **White Berry Group** en **Pink Berry Group**.

Ook de groeiwijze, voor gebruik als bodembedekker in het openbaar groen, is een logisch criterium. Hiervoor wordt de naam **Groundcover Group** gegeven. De meeste cultivars die tot deze groep behoren vallen onder de soorthybride *S. ×chenaultii*. Deze hybriden naam zou in principe kunnen vervallen, maar vanwege de bekendheid in praktijk wordt in dit rapport de naam aangehouden en wordt de groepsnaam extra vermeld. Op termijn zou de hybriden naam *S. ×chenaultii* als onderdeel van de volledige cultivar naam weggelaten kunnen worden. Nu is het dus nog

Definities van de groepen

White Berry Group:

Heesters met opvallende witte of bijna witte bessen (incl. groenwit). In deze groep zitten vooral de zuivere *S. albus* cultivars en witbessige cultivars die voorheen werden ondergebracht in *S. ×doorenbosii*. De cultivars in deze groep worden vooral vanwege de bessen gebruikt voor de snij of als tuin- en plantsoenplant. Typecultivar: *S. ‘White Hedge’*.

Pink Berry Group:

Heesters met opvallende (paars) roze of witroze bessen (incl. tweekleurig). In deze groep zitten vooral de cultivars die voorheen werden ondergebracht in *S. ×doorenbosii*. De cultivars in deze groep worden vooral vanwege de bessen gebruikt voor de snij of als tuin- en plantsoenplant. Typecultivar: *S. ‘Amethyst’*.

Groundcover Group:

Heesters geselecteerd voor bodembedekking/vakbeplanting. Bessen gewoonlijk klein en minder opvallend; vaak paarsrood. In deze groep zitten vooral de cultivars van *S. ×chenaultii* en eventuele verwanten. De cultivars in deze groep worden vooral vanwege de dichte en brede groeiwijze gebruikt als tuin- en plantsoenplant. Typecultivar: *S. ×chenaultii ‘Hancock’*.

S. ×chenaultii 'Hancock' Groundcover Group, maar indien de praktijk dit wenst zou dit op termijn *S. 'Hancock'* Groundcover Group kunnen worden.

In bijstaand kader staan de definities van de groepen gegeven. Deze groepen zijn zowel in de boomkwekerij als in de snijheestercultuur bruikbaar.

Soorten en variëteiten

S. acutus Dipp.: *S. hesperius*
S. acutus (Gray) Dieck: *S. albus*

S. albus (L.) S. F. Blake
syn. *S. racemosus* Michx.

S. pauciflorus Britt
S. acutus (Gray) Dieck

Brede struik, 0,5-1,5 m hoog, met veel uitlopers en opgaande, fijn behaarde, dunne twijgen. Bladeren 2-6 cm lang, ovaal tot langwerpig-ovaal, met gave tot gelobde rand (vooral bij langloten), een stompe top en kaal. Bladsteel 5-8 mm. Bloemen 5-6,5 mm lang, in dichte eind- en okselstandige bundels tot 4 cm; kroon roze, klokvormig. Meeldraden en stampers gewoonlijk iets korter dan de kroon. Bloeitijd juni-september. Vruchten wit, 8-15 mm in doorsnede.

Komt van nature voor in een groot deel van Noord-Amerika, van Zuid-Alaska tot Oost- en West Canada en de VS, tot de westkust van Californië. Zeer winterhard, tot USDA zone 3. Wat bij ons in Nederland voorkomt als *S. albus* is bijna altijd *S. albus* var. *laevigatus*. De worteluitlopers worden vooral bij droge omstandigheden gevormd.

Deze soort komt in Nederland ook vrij veel voor in het wild als ingeburgerde soort, conform *Amelanchier lamarckii*.

S. albus var. *laevigatus* (Fernald) S. F. Blake
syn. *S. rivularis* Suksd.

Tot 1-2(-3) m hoog, met kale twijgen. Bladeren vaak gelobd en vaak wat groter dan de soort, tot 7,5 cm lang. Vruchten zeer talrijk, 10-20 mm, rondachtig tot ovaal, vaak lang aan de struik blijvend (tot afvallen blad) en evenals de soort wit van kleur. Deze variëteit wordt vaak als tuinplant gebruikt en is ook de één van de oudersoorten van *S. ×doorenbosii*. Net zo winterhard als de soort.

S. ×chenaultii Rehd.
(*S. microphyllus* × *S. orbiculatus*)

Ronde struik, 1,5-2 m hoog, met fijn behaarde

overhangende, vaak roodachtige twijgen. Bladeren klein, 1,5-2 cm lang, eirond-ovaal, gaaf-randig, met stompe top, bovenzijde kaal, onderzijde behaard. Bladsteel 2-3 mm. Bloemen, 4-6 mm, in korte okselstandige aren; kroon witroze, buisvormig. Bloeitijd juli-september. Meeldraden iets boven de kroon uitstekend. Vruchten 5-7 mm, ca. rond, donkerrood, vaak met witte puntjes; laat rijpend (Vanaf half september).

Ontstaan in 1910 bij R. Chenault in Orleans (Frankrijk). Vooral als bodembedekkende struik interessant; hiervoor zijn specifieke (lagere) selecties ontwikkeld zoals 'Hancock' (zie cultivarbeschrijvingen).

S. ×doorenbosii Krüssm.

(*S. albus* var. *laevigatus* × *S. ×chenaultii* (?))

Opgaande struik, tot 2 m hoog, met veel uitlopers en kale twijgen. Bladeren 4-6 cm, ovaal, stompe top, rand spaarzaam gelobd, kaal. Bladsteel 5-8 mm. Bloemen roze, in dichte eindstandige bundels. Bloeitijd juni-augustus. Vruchten 10-20 mm breed, wit met roze blos.

Genoemd naar S.G.A. Doorenbos, die kruisingen maakten/meldde van *S. albus* var. *laevigatus* en *S. ×chenaultii*. 'Mother of Pearl' is het type van de soortkruising. Later volgde nog 'Liset' in 1978 (via Darthuizer Boomkwekerijen). Zeer winterhard, tot USDA zone 3.

76. *S. albus*

77. *S. ×chenaultii*

De naam *S. ×doorenbosii* zorgt voor veel verwarring omdat deze ook voor cultivars gebruikt wordt die niet specifiek *S. albus* var. *laevigatus* en *S. ×chenaultii* als oudersoort hebben en omdat er in principe ook witbessige cultivars zijn die uit de kruising zijn ontstaan. Na aanleiding van dit sortimentsonderzoek is echter sterke twijfel ontstaan of de kruising tussen *S. ×chenaultii* en *S. albus* var. *laevigatus* wel echt bestaat. Hiermee wordt aan het bestaansrecht van *S. ×doorenbosii* getwijfeld. (zie kopje "*S. ×doorenbosii* een verwarrende naam").

S. fragrans A. Nelson & Kennedy: ***S. longiflorus***
S. giraldii Hesse: ***S. orbiculatus***
S. glomeratus Pursh: ***S. orbiculatus***

S. guatemalensis J.K. Williams

Bladverliezende soort, tot 1,5 m hoog, met kleine ronde tot ovale blaadjes. Bessen opvallend, wit en/of roze. Deze soort is pas in 1994 ontdekt en beschreven.

Komt van nature voor in Mexico en Guatemala. Bij ons door een enkele liefhebberskweker aangeboden; niet winterhard. USDA zone 9.

S. hesperius G.N. Jones

syn. *S. mollis* subsp. *hesperius* (G.N. Jones) Cronquist

S. acutus Dipp.

Struik met liggende tot opstijgende takken, 1-3 m hoog; jonge twijgen kaal tot behaard. Blad eirond, 1-3 cm lang, meestal gaafrandig, soms iets gelobd, met spitse of stompe top, bovenzijde kaal en onderzijde op de nerven behaard. Bloemen 3-5 mm lang, met 2-6 bijeen in okselstandige bloeiwijzen; kroon roze, klokvormig; bloeitijd juni-juli. Meeldraden ca. even lang als de kroon. Vruchten wit, rond, klein, 5-8 mm in diameter.

Komt van nature voor in West-Canada en het westelijk deel van de VS. Aldaar bekend als "Creeping snowberry" of "Trailing snowberry". Nauw verwant aan *S. mollis* en door sommige botanici beschouwd als ondersoort ervan. De soorten verschillen vooral in het blad, dat bij *S. mollis* ronder en behaarder is. In Nederland als cultuurplant niet van belang.

S. longiflorus Gray

syn. *S. fragrans* A. Nelson & Kennedy

Lage struik met gebogen takken, 0,5-1 m hoog, met kale of licht behaarde twijgen. Bladeren 0,6-1,5 cm lang, lancetvormig tot ovaal, spits tot stomp aan de top, gaafrandig, kaal. Bloemen 11-13 mm lang, alleenstaand of in paren in oksels van de bovenste bladeren of in kleine eindstandige trossen; sterk geurend; kroon roze, met lange smalle kroonbuis. Meeldraden ongeveer even lang als de kroon. Vruchten wit, ovaal, 8-10 mm lang.

Karakteristiek vanwege het kleine smalle blad, de lange kroonbuis en de middelgrote witte vruchten.

Komt van nature voor op rotsachtige hellingen in zuidoosten van de VS, op 1300-2300 m hoogte. Verwant aan *S. rotundifolius* en *S. microphyllus*. In Nederland als cultuurplant niet van belang. Op zich wel winterhard; USDA zone 6.

S. microphyllus Kunth

syn. *S. montanus* HBK

Opgaande en sterk vertakte struik, 1-2 m hoog, met licht behaarde twijgen. Bladeren eirond, spits, 1-2,5 cm lang, onderzijde blauwgroen en behaard. Bloemen 9-10 mm lang, in armbloemige okselstandige bloeiwijzen of in eindstandige bloeiwijzen; kroon (wit)roze, langwerpige klokvormig; bloeitijd augustus. Meeldraden iets langer dan de kroon. Vruchten doorschijnend, roze of wit, vrij klein, 7-9 mm in diameter.

Karakteristiek vanwege het kleine rondachtige blad, de lange kroonbuis en de vrij kleine doorschijnende vruchten.

Komt van nature voor in het zuidcentrale deel van de VS tot Mexico en Guatemala. In Neder-

land als cultuurplant niet van belang, behalve als oudersoort van *S. ×chenaultii*. Bij ons niet winterhard; USDA zone 9.

***S. mollis* Nutt.**

syn. *S. nanus* Greene

Struik met liggende takken, 0,3-0,9 m hoog en 1-3 m breed; twijgen dicht behaard. Bladeren rondachtig tot ovaal, 1-3 cm lang, gaafrandig, soms iets gelobd, van boven behaard en van onderen dicht behaard. Bloemen 3-5 mm lang, in kleine okselstandige bundels; kroon roze, klokvormig; bloeitijd april-mei (in herkomstgebied). Meeldraden ca. even lang als de kroon. Vruchten rond, wit, klein, 4-6,5 mm in diameter.

Karakteristiek vanwege de liggende groeiwijze, de dicht behaarde twijgen en bladeren en de kleine witte vruchten. Komt van nature voor in West-Canada en het noord- en zuidwestelijk deel van de VS. Aldaar bekend als “Creeping Snowberry”. De soort lijkt veel op *S. hesperius*; voor verschillen, zie aldaar. In Nederland als cultuurplant niet van belang. Redelijk winterhard, tot USDA zone 7.

S. mollis subsp. *hesperius* (G.N. Jones) Cronquist: ***S. hesperius***

S. montanus HBK: ***S. microphyllus***

S. nanus Greene: ***S. mollis***

***S. occidentalis* Hook.**

Opgaande struik, 1-1,8 m hoog, met ietwat stijve behaarde twijgen; met veel worteluitlopers. Blad stevig en leerachtig, eirond, 2-10 cm lang, stomp, gaafrandig of iets gelobd, van boven blauwgroen, van onderen iets lichter en behaard. Bloemen 6-9 mm lang, in 1-3 cm lange oksel- of eindstandige aren; kroon bleekroze, klokvormig en diep gelobd; bloeitijd juni-juli. Meeldraden en stampers boven de kroon uitstekend (verschil met *S. albus*). Vruchten rond, 6-10 mm in diameter, groenwit en snel bruin wordend.

Komt van nature voor van West-Canada en het noordwestelijk en noordelijke deel van de VS tot het zuidelijke en zuidwestelijke deel van de VS. In Nederland als cultuurplant niet of nauwelijks van belang. Inferieur t.o.v. de verwante *S. albus*. Verschilt onder andere vanwege het grotere en stevigere blad en de kleinere groenwitte vruchten. Zeer winterhard, tot USDA zone 3.

Er bestaat een var. *heyeri* (syn. *S. heyeri* Dipp), maar die is door Jones (1940) teruggebracht tot synoniem van *S. occidentalis*.

***S. orbiculatus* Moench**

syn. *S. vulgaris* Michx

S. giraldii Hesse

S. glomeratus Pursh

Ronde opgaande struik, 1-2 m hoog, met behaarde overhangende twijgen. Bladeren 1,5-4 cm lang, eirond tot ovaal met stompe top. Bovenzijde kaal, onderzijde iets behaard. Bladsteel 2-3 mm. Bloemen klein, 3-4 mm lang, in korte okselstandige bundels die samen een pluim vormen; kroon witgeel tot roze, klokvormig; bloeitijd juli-september. Vruchten rond, paarsrood tot donkerrood, klein, 3-6 mm in diameter. Vruchttijd september tot in de winter. Komt van nature voor in prairie-achtige gebieden in het centrale en oostelijke deel van de VS.

Gekarakteriseerd door de vrij kleine bladeren en de kleine paarsrode bessen. De plant in de proef bleek een goede en gezonde groeier. De besdracht bleek echter vrij slecht en onopvallend. Volgens Bean (1980) is de vruchtdracht in ons klimaat vooral goed na een warme zomer. Het is één van de oudersoorten van *S. ×chenaultii*. Zeer winterhard, tot USDA zone 2.

***S. oreophilus* A. Gray**

syn. *S. rotundifolius* var. *oreophilus* (A. Gray) M.E. Jones

S. tetonensis Nelson

S. vaccinioides Rydberg

Opgaande struik, tot 1,5 m hoog, met dunne fijn behaarde tot kale twijgen. Blad ovaal, 1-2,5 cm lang, gaafrandig of getand, spits, kaal of iets behaard. Bloemen 11-13 mm lang, in okselstandige paren of eindstandige aren; kroon roze, buis-trechtersvormig met lange dunne kroonbuis; bloeitijd juni-juli. Vruchten wit, ca. 8 mm lang.

Komt van nature voor in het westen van de Noord-Amerika, van Brits Columbia tot Noord-Mexico. In de VS bekend als “Mountain snowberry”. Groeit bij voorkeur in de zon en verdraagt minder schaduw dan bijvoorbeeld *S. albus* en *S. ×chenaultii*. In Nederland sporadisch niet of nauwelijks in cultuur. In de proef stond een plant onder deze naam, maar deze bleek niet soortecht (zie *S. ‘Snow White’*). Behoorlijk winterhard, USDA zone 6.

***S. palmeri* Jones**

Brede struik met opgaande tot opstijgende takken, 1-3 m hoog, met fijn behaarde twijgen. Blad rondachtig tot eirond-ovaal, 1-3 cm lang, met spitse top, de rand gegolfd, gelobd of gekarteld, behaard of kaal. Bloemen 9-12 mm lang, in paren of alleenstaand in oksels; kroon

78. *S. orbiculatus*

buis-trechtersvormig, roze; bloeitijd juni-juli. Vruchten ovaal, wit, 6-8 mm lang.

Komt van nature voor in het zuidwesten en zuid-centrale deel van de VS. In Nederland als cultuurplant niet van belang en waarschijnlijk niet erg winterhard.

S. parishii Rydberg: *S. rotundifolius* var. *parishii*

S. pauciflorus Britt: *S. albus*

S. racemosus Michx.: *S. albus*

S. rotundifolius A. Gray

syn. *S. utahensis* Rydberg

Opgaande struik, 0,6 – 1 m hoog, met fijn behaarde twijgen. Blad rondachtig tot eirond-ovaal, 1-2,5 cm lang, met stompe top, onder het midden iets getand, behaard aan weerszijden, vooral de onderzijde. Bloemen 9-10 mm lang, in eind- en okselstandige aren, 2-5 bijeen; kroon buis-trechtersvormig, witroze; bloeitijd mei-juni. Vruchten ovaal tot bijna rond, wit, 6-10 mm lang.

Komt van nature voor in het zuidwesten van de VS. Redelijk winterhard, tot USDA zone 7. Vooral de lage groeiwijze, het kleine rondachtige blad en de lange smalle kroon zijn karakteristiek. In Nederland als cultuurplant niet van belang.

Er is een var. *parishii* (Rydberg) Dempster

79. *S. orbiculatus* in de winter.

bekend, die door Jones (1940) nog als aparte soort werd beschouwd.

S. rivularis Suksd.: *S. albus* var. *laevigatus*

S. rotundifolius var. *oreophilus* (A. Gray) M.E.

Jones: *S. oreophilus*

S. sinensis Rehd.

Opgaande struik, 1-2 m hoog, met dunne, kale tot zacht behaarde, dunne twijgen. Blad klein, ruitvormig-ovaal, 1,5-2,5 cm lang, gaafrandig, met spitse of stompe top, kaal aan weerszijden. Bloemen klein, wit, in eindstandige aren, met 3-6 bijeen; meeldraden en stijl even lang of iets langer dan de kroon; bloeit in juli-september. Vruchten eirond, blauwzwart, berijpt en 7 mm lang; vruchttijd september-november.

Komt als enige soort buiten Amerika voor, namelijk in Centraal- en Zuidwest-China. Vooral de kleine blauwzwarte vruchten zijn karakteristiek. Verder lijkt de soort in veel opzichten op *S. orbiculatus*. Behoorlijk winterhard, USDA zone 6. In Nederland als cultuurplant niet van belang.

S. tetonensis Nelson: *S. oreophilus*

S. utahensis Rydberg: *S. rotundifolius*

S. vaccinioides Rydberg: *S. oreophilus*

S. vulgaris Michx.: *S. orbiculatus*

Keuringsrapport van beoordeelde cultivars

In onderstaande deel staan de beschrijvingen en beoordelingen van de cultivars uit de sortimentsproef. De beoordelingen gelden voor gebruik als tuin- en openbaar groen plant. Het zegt dus niets over de kwaliteit als snijheester; een deel van de cultivars is speciaal hiervoor ontwikkeld.

Beoordelingen:

*** = uitstekend

** = zeer goed

* = goed

s = voor speciale doeleinden

o = kan vervallen

S. albus 'Turesson': **S. 'Turesson'**

S. albus 'White Pearl': **S. 'White Pearl'**

* **S. 'Amethyst'** PBR

Pink Berry Group

(H.-J. Albrecht, Berlijn, Duitsland 1993)

syn. *S. 'Kordes'*

S. 'Darame'

GROEIWIJZE: 1,1 m hoog en 1,2 m breed; dicht vertakt; takken overhangend, (vrij) stevig; vitaliteit zeer goed.

BLADEREN: groen, 2 - 3,5 cm lang en 1,7 - 3 cm breed, eirond-rondachtig, gaaf, soms met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 0,6 cm.

VRUCHTEN: paarsroze, rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 4,5 × 3 cm, met 8-12 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht zeer goed; rijpend vanaf eind augustus (middenvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: weinig gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Mooie dicht vertakte gezonde heester met talrijke middelgrote paarsroze bessen. In de jaren '90 op de markt gebracht en werd al snel één van de meest populaire sneeuwbesen voor gebruik in openbaar groen. Zowel qua gezondheid als qua beskleur (meer roze) een duidelijke verbetering van bestaande cultivars met roze bessen zoals 'Mother of Pearl' en 'Hecona'. In de sortimentskeuring werden drie nieuwere cultivars voor gebruik als sierheester nog hoger gewaardeerd. Dit zijn *S. 'Kolcharm'* (CHARMING FANTASY), *S. 'Kolmaswet'* (MAGICAL SWEET) en 'Kolcharm' (CHARMING FANTASY); de eerste twee cultivars zijn compacter en scoren vooral hoger als kleine sierheester en potplant, de derde lijkt in veel opzichten op 'Amethyst', maar heeft vooral iets lichter bessen (zie aldaar). 'Amethyst' is vooral

80. *S. 'Amethyst'*

geschikt voor het middelgroe groen.

Deze cultivar is onder de naam 'Amethyst' vanaf 1995 kwekersrechtelijk beschermd in Duitsland. In de VS is de cultivar gepatenteerd onder de naam 'Kordes'. In Nederland is vanaf 1996 kwekersrechtelijke bescherming verleend onder de naam 'Darame'. Hiermee zijn er dus eigenlijk drie officiële namen. Dit is erg verwarrend. In dit artikel wordt de meest bekende naam ('Amethyst') aangehouden als voorkeursnaam. Formeel moet echter in Nederland de naam 'Darame' worden gebruikt, in de VS moet de naam 'Kordes' worden gebruikt en in Duitsland de naam 'Amethyst'.

o **S. 'Arvid'**

White Berry Group

(Sveriges Landbrukuniversitet, Alnarp, Zweden, ca. 1990)

GROEIWIJZE: 0,4 m hoog en 0,7 m breed; dicht vertakt; takken schuin opgaand, stevig; vitaliteit slecht.

BLADEREN: groen, 2,5-5 cm lang en 1,2-3 cm breed, eirond-ovaal, gaaf; top spits; bladsteel 1 cm.

VRUCHTEN: wit, rondachtig-ovaal, 11 mm in diameter. Bestrossen 3 × 2,5 cm, met ca. 10 bessen. Besdracht slecht; rijpend vanaf half augustus (vroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: zeer gevoelig voor meeldauw; gevoelig voor bladvlekken. Gekenmerkt door de compacte groeiwijze. In Nederland blijkt deze Zweedse cultivar slecht te groeien en te vermeerderen. Ook de besdracht en gezondheid viel in de sortimentsproef erg tegen. Geen aanwinst voor ons land dus; waarschijnlijk beter in koude streken.

Geselecteerd door de Landbouwniversiteit in Alnarp uit een Noord-Amerikaans zaadmonster. Genoemd naar Arvid Nilsson, Zweedse onderzoeker uit Landskrona die zaailingen voor onderzoek ter beschikking stelde aan de Landbouwniversiteit in Alnarp.

o ***S. 'Bokrabright'*** ^{PBR} (**BRIGHT FANTASY**)

White Berry Group

(Boot & Co Boomkwekerijen BV / Kolster BV, Boskoop, ca. 1999)

GROEIWIJZE: 0,7(-1,1) m hoog en 1 m breed; vrij los vertakt; takken overhangend, vrij slap; vitaliteit vrij goed.

BLADEREN: groen, 3, 5 – 6,5 cm lang en 3 – 6 cm breed, eirond-rondachtig, meestal met diverse (1-10) grove lobben, soms gaaf; top stomp; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: wit, rondachtig, 13 mm in diameter.

Bestrossen 6 x 3 cm, met 15-20 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht vrij goed; rijpend vanaf eind augustus (middelvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; matig gevoelig voor bladvlekken.

Deze nieuwe cultivar, die eigenlijk is geselecteerd als snijheester, viel voor gebruik als sierheester tegen. De groeiwijze is erg los en de takken vrij slap en dun waardoor deze tijdens de besdracht erg gaan hangen. Ook qua gezondheid geen topper. Geen positieve waardering als tuin- en plantsoenplant voor 'Bokrabright' (BRIGHT FANTASY) dus.

Deze cultivar werd door Boot & Co Boomkwekerijen ontwikkeld en door Kolster op de markt gebracht; vanaf 2001 kwekersrechtelijk beschermd in Nederland.

S. BRIGHT FANTASY: zie *S. 'Bokrabright'*

S. CHARMING FANTASY: zie *S. 'Kolcharm'*

S. ×chenaultii 'Blade of Sun': *S. ×chenaultii* 'Brain de Soleil'

s *S. ×chenaultii* 'Brain de Soleil' ^{PBR}

Groundcover Group

(Pepinières Defond E.A.R.L., Brain Sur L'

81. *S. ×chenaultii* 'Brain de Soleil'

82. *S. ×chenaultii* 'Hancock'

83. *S. ×chenaultii* 'Hancock'

Authion, Frankrijk, 2005)

syn. *S. ×chenaultii* 'Blade of Sun'

GROEIWIJZE: 0,6 m hoog en 1,1 m breed; zeer dicht vertakt; takken horizontaal; vitaliteit goed. BLADEREN: groengeel, 1,6–3 cm lang en 1,2–2 cm breed, eirond-ovaal, gaaf; top stomp; bladsteel 0,4 cm.

VRUCHTEN: rood, rondachtig, 7 mm in diameter. Bestrossen klein, met ca. 5 bessen. Besdracht onopvallend; rijpend vanaf half september (zeer laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: niet of nauwelijks gevoelig voor meeldauw; niet of nauwelijks gevoelig voor bladvlekken.

Zeer karakteristiek vanwege het groengele blad in combinatie met de lage brede groeiwijze. Lijkt in veel opzichten op 'Hancock', maar dan met geel blad. Het blad blijft mooi geel, ook in de zomer. Voor gebruik als robuuste openbaar groen plant, conform 'Hancock' is 'Brain de Soleil' net te kwetsbaar, vandaar dat de keuringscommissie deze plant heeft gewaardeerd met een "s", een liefhebbersplant dus.

Deze cultivar is vanaf 2007 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

* *S. ×chenaultii* 'Darhalo' ^{PBR} (Hancock Low)

Groundcover Group

(Darthuizer Boomkwekerijen BV, Leersum, 2005)

GROEIWIJZE: 0,4 m hoog en 1,2 m breed; zeer dicht vertakt; takken horizontaal; vitaliteit goed. BLADEREN: donkergroen, 1,6–3 cm lang en 1–2 cm breed, eirond-ovaal, gaaf; top stomp; bladsteel 0,4 cm.

VRUCHTEN: paarsrood tot donkerrood, rondachtig, 6 mm in diameter. Bestrossen klein, met ca. 5 bessen. Besdracht vrij onopvallend; rijpend vanaf half september (zeer laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: weinig gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Een mooie nieuwe aanwinst. Lijkt in veel opzichten op de bekende 'Hancock', maar dan wat lager. 'Darhalo' (HANCOCK Low) wordt gewoonlijk niet hoger dan 0,5 m. Ideaal voor vakbeplanting waar een geringe hoogte gewenst is. Voor vakken waar een iets ruimere hoogte (tot 1 m) geen probleem is, raadt de keuringscommissie toch 'Hancock' aan omdat deze sneller groeit en een betere onkruidonderdrukking heeft. Vandaar het verschil in waardering: 'Hancock' drie sterren en 'Darhalo' (HANCOCK Low) één ster.

84. *S. ×chenaultii* 'Darhalo' (Hancock Low)

Deze cultivar is vanaf 2007 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

*** *S. ×chenaultii* 'Hancock'

Groundcover Group

(Hancock Nurseries, Cookville, Ontario, Canada, ca. 1940)

GROEIWIJZE: 0,7 m hoog en 1,6 m breed; zeer dicht vertakt; takken horizontaal; vitaliteit zeer goed.

BLADEREN: donkergroen, 1,6–3 cm lang en 1–2 cm breed, eirond-ovaal, gaaf; top stomp; bladsteel 0,5 cm.

VRUCHTEN: paarsrood tot donkerrood, rondachtig, 6 mm in diameter. Bestrossen klein, met ca. 5 bessen. Besdracht vrij onopvallend; rijpend vanaf half september (zeer laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: niet of nauwelijks gevoelig voor meeldauw; niet of nauwelijks gevoelig voor bladvlekken.

'Hancock' is de perfecte heester voor vakbeplanting in het openbaar groen: laag en breed, gezond, een dichte groei voor onkruidonderdrukking, snel groeiend en laat zich gemakkelijk snoeien/maaien. In dat opzicht is de plant onovertroffen en gooit ook in de sortimentskeuring zeer hoge ogen. Voor vakbeplanting is 'Hancock' de beste.

S. ×chenaultii HANCOCK LOW: zie *S. ×chenaultii* 'Darhalo'

* *S. ×chenaultii* 'Magic Berry'

Groundcover Group

syn. *S. ×doorenbosii* 'Magic Berry'

S. 'Magic Berry'

(S.G.A. Doorenbos, Den Haag / Groenekan, ca. 1948)

GROEIWIJZE: 0,9 m hoog en 1,4 m breed; dicht vertakt; takken schuin opgaand tot horizontaal, stevig; vitaliteit (zeer) goed.

BLADEREN: groenpurper, 2–3 cm lang en 1,8–2,5 cm breed, eirond-rondachtig, gaaf en de gehele bladschijf iets omgerold; top stomp; bladsteel 0,2 cm. Herfstkleur vrij opvallend paarsrood.

VRUCHTEN: paarsrood tot donkerrood, rondachtig-ovaal, 9 mm in diameter. Bestrossen 2 x 1,5 cm, met 4–8 bessen. Besdracht vrij goed; rijpend vanaf september (laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: niet of nauwelijks gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Mooie cultivar die opvalt vanwege de kleine opvallende paars- tot donkerrode bessen, de lage brede groeiwijze en het vaak purper getinte blad dat in de herfst echt paarsrood kleurt. Ten opzichte van 'Hancock' heeft 'Magic Berry'

85. *S. ×chenaultii* 'Magic Berry'

86. *S. ×chenaultii* 'Magic Berry'

87. *S. 'Kolcharm'* (CHARMING FANTASY)

88. *S. 'Kolcharm'* (CHARMING FANTASY)

het voordeel van de grotere opvallender bessen en het mooier gekleurde blad waardoor de sierwaarde hoger is. De groeikracht en goede sluiting voor vakbeplanting is bij 'Magic Berry' minder goed dan 'Hancock', vandaar de waardering met één ster. Vanwege de opvallende bessen wordt de cultivar soms ook als snijheester gebruikt.

Volkomen ten onrechte wordt 'Magic Berry' vaak tot *S. ×doorenbosii* gerekend. Het is een kruising tussen *S. ×chenaultii* en *S. orbiculatus*. Daar *S. ×chenaultii* op zijn beurt weer een soortkruising is tussen *S. orbiculatus* en *S. albus* var. *laevigatus*, is 'Magic Berry' genetisch gezien afgeleid van dezelfde oudersoorten als *S. ×chenaultii*, alleen met wat meer "bloed" van *S. orbiculatus*. Het valt echter taxonomisch gezien nog binnen de definitie van *S. ×chenaultii*.

S. 'Darame': *S. 'Amethyst'*

S. ×doorenbosii 'Magic Berry': *S. ×chenaultii* 'Magic Berry'

S. GREENPEARL FANTASY: zie *S. 'Kolgriep'*

**** *S. 'Kolcharm'* ^{PBR} (CHARMING FANTASY)**

Pink Berry Group

(De Jong, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, ca. 1999)

GROEIWIJZE: 0,8(-1,2) m hoog en 1 m breed; vrij dicht vertakt; takken schuin opgaand tot overhangend (door grote bessen), vrij stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 2,5–5 cm lang en 2,3–4,5 cm breed, eirond-rondachtig, gaaf, soms met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: paarsroze (iets lichter dan 'Amethyst'), rondachtig, 15 mm in diameter. Bestrosen 5 x 3,5 cm, met 10-15 bessen, vaak met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht (zeer) goed; rijpend vanaf half augustus (vroeg). ZIEKTEN EN PLAGEN: niet of nauwelijks gevoelig voor meeldauw; niet of nauwelijks gevoelig voor bladvlekken.

Mooie cultivar met vrij grote paarsroze bessen die in veel opzichten lijkt op 'Amethyst'. De bessen zijn iets lichter en iets groter en kleuren iets eerder dan die van 'Amethyst'. De bessen blijven lang goed. Bladvlekken en meeldauw zijn niet of nauwelijks aangetroffen op deze plant, nog minder dan op 'Amethyst', vandaar de waardering met twee sterren. Een prachtige plant voor tuin en openbaar groen, die overigens ook als snijheester veel wordt gebruikt.

Deze cultivar is vanaf 2001 kwekersrechtelijk beschermd in Nederland.

89. *S. 'Kolgreep'* (GREENPEARL FANTASY)

90. *S. 'Kolgreep'* (GREENPEARL FANTASY)

**** *S. 'Kolgreep'* (GREENPEARL FANTASY)**

White Berry Group

(De Jong, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, 1999)

GROEIWIJZE: 1,2 m hoog en 1,1 m breed; vrij dicht vertakt; takken opgaand tot iets overhangend, stevig; vitaliteit (zeer) goed.

BLADEREN: (donker)groen, 3–6 cm lang en 2–5 cm breed, eirond-ovaal, gaaf of met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: groenwit, rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 4 x 3 cm, met 10-15 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht (zeer) goed; rijpend vanaf half augustus (vroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: vrij gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Prachtige zeer goed besdragende cultivar met stevige takken, die vooral opvalt vanwege de groenwitte middelgrote bessen, die al vroeg (augustus) verschijnen. Helaas is de plant iets gevoelig voor meeldauw, vandaar twee sterren in plaats van drie.

De Europees kwekersrechtelijke bescherming op deze cultivar is sinds 2012 beëindigd.

o *S. 'Kolmagis'* ^{PBR} (MAGICAL SNOWQUEEN)

White Berry Group

(Kolster BV, Boskoop, ca. 2005)

GROEIWIJZE: 1,2 m hoog en 1,2 m breed; vrij dicht vertakt; takken overhangend, vrij stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 3–6 cm lang en 2–5,5 cm breed, eirond-ovaal, meestal met diverse (1-10) grove lobben, soms gaaf; top spits; bladsteel 1 cm.

VRUCHTEN: wit, rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 4 x 3 cm, met 10-15 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht goed; rijpend vanaf eind augustus (middelvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: weinig gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

'Kolmagis' (MAGICAL SNOWQUEEN) is een half-hoge cultivar met middelgrote witte bessen en relatief sterk ingesneden blad. De cultivar is ontwikkeld als snijheester. Als tuinplant is hij minder geschikt, met name door de te losse groeiwijze en niet al te stevige takken. Hierin wordt de deze Sneeuwbes overtroffen door *S. 'Kolmgala'* (MAGICAL GALAXY), 'Snow White' en 'White Hedge'. Deze cultivar is vanaf 2007 kwekersrechtelijk beschermd in Nederland.

*** *S. 'Kolmajo'* ^{PBR} (MAGICAL JOY)**

Pink Berry Group

(Floribreed, Heelsum / Kolster BV, Boskoop,

2008)

GROEIWIJZE: 1,1 m hoog en 0,9 m breed; vrij dicht vertakt; takken opgaand, (vrij) stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 2,5 – 5,5 cm lang en 1,6 – 4,5 cm breed, eirond-ovaal(-rondachtig), gaaf, soms met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: wit met paarsroze top, rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 5 × 3 cm, met 12-18 bessen, soms met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht goed; rijpend vanaf eind augustus (middelvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; matig gevoelig voor bladvlekken.

vrij stijf opgaand

Mooie vrij stijf opgaande cultivar met middelgrote karakteristieke tweekleurige (wit met roze) bessen. De stevigheid van de takken en vitaliteit zijn prima; helaas is de plant niet helemaal vrij van meeldauw, vandaar maar één ster in plaats van twee of drie. De cultivar lijkt op 'Kolsweet' (SWEET FANTASY). Deze laatste komt wat later op kleur en de bessen wat minder prominent tweekleurig.

Deze cultivar is vanaf 2010 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

*** **S. 'Kolmaswet'** ^{PBR} (**MAGICAL SWEET**)

Pink Berry Group

(Floribreed, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, 2007)

GROEIWIJZE: 0,9 m hoog en 0,9 m breed; dicht vertakt; takken (schuin) opgaand, zeer stevig; vitaliteit zeer goed.

BLADEREN: groen, 2,5 – 4 cm lang en 1,6 – 3 cm breed, eirond-ovaal, gaaf, soms met enkele grove lobben, vaak iets gegolfd; top stomp-spits; bladsteel 0,6 cm.

VRUCHTEN: paarsroze (conform 'Amethyst'), rondachtig, 10 mm in diameter. Bestrossen 4 × 2,5 cm, met 8-12 bessen, vaak met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht zeer goed; rijpend vanaf eind augustus (middelvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: weinig gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Prachtige compacte heester met zeer rijke besdracht, met kleine paarsroze bessen. Daarbij zijn de takken zeer stevig en de gezondheid zeer goed. Vooral vanwege de goede gezondheid werd ook de sterk gelijkende 'Kolmcan' (MAGICAL CANDY), ruim overtroffen. Daarom kreeg 'Kolmaswet' (MAGICAL SWEET) maar liefst drie sterren en is hiermee de absolute topper onder de roze-bessige cultivars voor gebruik

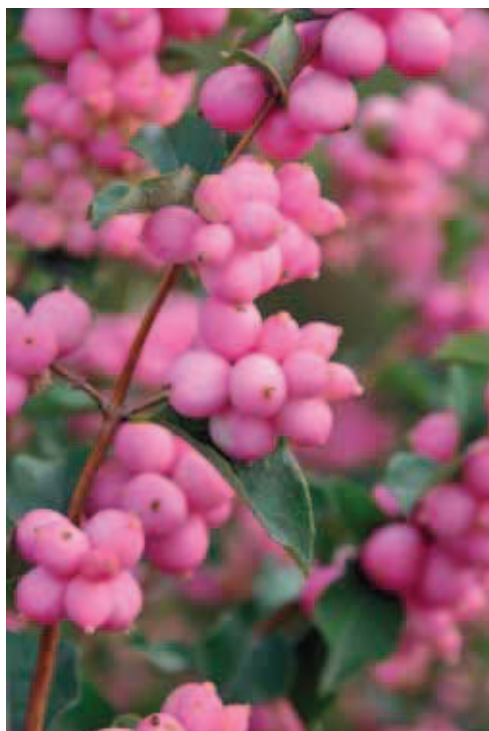
91. S. 'Kolmajo' (MAGICAL JOY)

92. S. 'Kolmajo' (MAGICAL JOY)

93. *S. 'Kolmaswet' (Magical Sweet)*

94. *S. 'Kolmaswet' (Magical Sweet)*

als tuinplant. In openbaar groen niet voor vakbeplanting bruikbaar, wel bijvoorbeeld voor in stadsbakken.

De cultivar is door Kolster ontwikkeld als lage besheester en kreeg op Plantarium 2007 een bronzen medaille. 'Kolmaswet' (MAGICAL SWEET) is vanaf 2010 kwekersrechtelijk beschermd in Europa. In eerste instantie is de naam 'Kolmagics' gegeven, maar die is later veranderd in 'Kolmaswet'.

o *S. 'Kolmava'* ^{PBR} (**MAGICAL AVALANCHE**)

White Berry Group

(Floribreed, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, 2008)

GROEIWIJZE: 0,8(-1,1) m hoog en 1 m breed; vrij los vertakt; takken overhangend, (vrij) stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 3 – 6,5 cm lang en 2,5 – 5,5 cm breed, eirond-ovaal, gaaf of met enkele grove lobben; top spits-toegespitst; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: wit, rondachtig, 16 mm in diameter. Bestrossen 5 × 3 cm, met 15-20 bessen, vaak met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht (zeer) goed; rijpend vanaf half augustus (vroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: vrij gevoelig voor meel-

dauw; matig gevoelig voor bladvlekken.

Vrij lage en wat los vertakte plant met talrijke grote witte bessen die al vroeg rijpen. De bessen zijn groter dan die van de meeste andere witbesige cultivars. Vooral een cultivar voor de snij, die als tuinplant minder hoge ogen gooit doordat de bessen vrij snel smetten en de groeiwijze wat te los is. Voor de snij is 'Kolmava' (MAGICAL AVALANCHE) volgens de winner wel één van de best betaalde en mooiste Sneeuwbesen. Ook qua arbeid voor de snij een enorme verbetering van 'White Hedge'.

Deze cultivar is vanaf 2010 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

o *S. 'Kolmcan'* ^{PBR} (**MAGICAL CANDY; PINK BLIZZARD**)

Pink Berry Group

(Floribreed, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, 2007)

GROEIWIJZE: 0,8 m hoog en 0,8 m breed; vrij dicht vertakt; takken opgaand tot overhangend, (vrij) stevig; vitaliteit vrij goed.

BLADEREN: groen, 2,5 – 5 cm lang en 1,5 – 3,5 cm breed, eirond-ovaal, gaaf of met enkele grove lobben; top; bladsteel cm.

VRUCHTEN: (donker) paarsroze (iets donkerder dan 'Amethyst'), rondachtig, 12 mm in diame-

95. S. 'Kolmgala' (MAGICAL GALAXY)

96. S. 'Kolmgala' (MAGICAL GALAXY)

ter. Bestrossen $4,5 \times 2,5$ cm, met 8-12 bessen, soms met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht vrij goed; rijpend vanaf half augustus (vroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; matig gevoelig voor bladplekken.

Deze cultivar kenmerkt zich vooral door de compacte groei en de (donker) paarsroze middelgrote bessen. De beskleur is donkerder dan van de meeste andere roze-bessigen. Helaas is de plant wat gevoelig voor meeldauw en spint, iets dat de eveneens zeer compacte 'Kolmaswet' (MAGICAL SWEET) veel minder heeft. Vandaar geen positieve waardering voor 'Kolmcan' (MAGICAL CANDY). In het beperkte sortiment van cultivars met donkerroze bessen wordt hij overtroffen door 'Scarlet Pearl', die een iets bredere groeiwijze heeft en blad dat bijna altijd gaafrandig is.

Kreeg een zilveren medaille op Plantarium in 2007. Niet ontwikkeld als snijheester, maar als lage besheester. Deze cultivar is vanaf 2010 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

*** S. 'Kolmgala' ^{PBR} (MAGICAL GALAXY;
SNOW BLIZZARD)

White Berry Group

(Floribreed, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, 2007)

GROEIWIJZE: 0,6 m hoog en 0,8 m breed; dicht vertakt; takken (schuin) opgaand, (vrij) stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 2 – 4 cm lang en 1,5 – 3 cm breed, eirond-ovaal, gaaf, soms met enkele grove lobben; top spits-toegespitst; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: wit, rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen $5 \times 2,5$ cm, met 10-15 bessen, soms met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht (zeer) goed; rijpend vanaf september (laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: weinig gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladplekken.

Dit is een prachtige gezonde compacte en rijk besdragende cultivar. Vooral vanwege de compacte groeiwijze met stevige opgaande takken met witte middelgrote bessen is 'Kolmgala' (MAGICAL GALAXY) onmiskenbaar. Deze nieuwigheid is door de keuringscommissie met drie sterren bekroond en is daarmee vanuit het niets gegroeid tot de beste witbessige cultivar van het sortiment *Symphoricarpos*.

De cultivar kreeg al een zilveren medaille op Plantarium in 2007. Niet ontwikkeld als snijheester, maar als lage besheester. Deze cultivar is vanaf 2010 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

o **S. 'Kolmprid'** ^{PBR} (**MAGICAL PRIDE**)

Pink Berry Group

(Floribreed, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, 2008)

GROEIWIJZE: 1,1 m hoog en 1 m breed; vrij dicht vertakt; takken opgaand tot iets overhangend, (vrij) stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 3,5 – 5 cm lang en 2,5 – 4 cm breed, eirond-ovaal, gaaf, soms met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: paarsroze (conform 'Amethyst'), rondachtig, 15 mm in diameter. Bestrossen 3,5 × 3 cm, met 8-12 bessen, vaak met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht goed; rijpend vanaf eind augustus (middelvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: vrij gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Middelgrote struik met opgaande tot iets overhangende takken, rijkelijk bezet met grote paarsroze bessen. Ontwikkeld en veel gebruikt als snijheester. Voor gebruik als tuin- en plantsoenplant geen positieve waardering. S. 'Kolmprid' (MAGICAL PRIDE) voegt de plant weinig toe aan de breder groeiende 'Amethyst' die dezelfde beskleur heeft, maar minder last heeft van meeldauw. Ook de eveneens opgaande S. 'Kolcharm' (CHARMING FANTASY) wordt door de keuringscommissie hoger gewaardeerd, met name

vanwege de betere resistentie tegen meeldauw. Deze cultivar is vanaf 2010 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

* **S. 'Kolsweet'** ^{PBR} (**SWEET FANTASY**)

Pink Berry Group

(Kolster BV, Boskoop, ca. 1999)

GROEIWIJZE: 1,2 m hoog en 1,3 m breed; dicht vertakt; takken (schuin) opgaand, stevig; vitaliteit zeer goed.

BLADEREN: (donker)groen, 3 – 5,5 cm lang en 2,2 – 5 cm breed, eirond-rondachtig, gaaf, soms met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: witachtig tot paarsroze (vaak tweekleurig), rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 6 × 2,5 cm (relatief lang), met 10-14 bessen, vaak met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht (zeer) goed; rijpend vanaf september (laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; niet of nauwelijks gevoelig voor bladvlekken.

Middelgrote cultivar met (schuin) opgaande takken die rijk bezet zijn met wit-roze (tweekleurig) middelgrote bessen die relatief laat rijpen. In eerste instantie ontwikkeld als snijheester. Ook voor gebruik als tuin- en plantsoenplant is

97. S. 'Kolsweet' (SWEET FANTASY)

98. S. 'Kolsweet' (SWEET FANTASY)

de cultivar met één ster positief gewaardeerd, vooral vanwege de bijzondere beskleur. De lichte gevoeligheid voor meeldauw ging een hogere waardering tegen. De cultivar lijkt op *S. 'Kolmajo'* (MAGICAL JOY); voor verschillen zie aldaar.

Deze cultivar is vanaf 2001 kwekersrechtelijk beschermd in Nederland.

S. 'Kordes': S. 'Amethyst'

o *S. 'Laura'*

Pink Berry Group

(G.A. Oudijk, Waddinxveen, 1998)

GROEIWIJZE: 1 m hoog en 1 m breed; vrij dicht vertakt; takken schuin opgaand tot overhangend, vrij stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 3 – 7 cm lang en 2,5 – 6 cm breed, eirond-ovaal(-rondachtig), gaaf of met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: paarsroze (iets lichter dan 'Amethyst'), rondachtig, 15 mm in diameter. Bestrossen 5 × 3 cm, met 10-16 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht goed; rijpend vanaf september (laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; matig gevoelig voor bladvlekken.

Vrij lage struik met opgaande tot overhangende takken die rijk bezet zijn met grote paarsroze bessen. De plant lijkt in veel opzichten op 'Amethyst', hoewel de bessen wat groter en lichter zijn en wat later rijpen. Door deze relatief geringe verschillen en het feit dat 'Laura' wel wat gevoelig is voor meeldauw is door de keuringscommissie geen positieve waardering gegeven voor gebruik als tuin- en plantsoenplant. De cultivar is overigens al van het begin gebruikt en geregistreerd als snijheester.

S. MAGICAL AVALANCHE: zie *S. 'Kolmava'*

S. MAGICAL CANDY: zie *S. 'Kolmcan'*

S. MAGICAL GALAXY: zie *S. 'Kolmgala'*

S. MAGICAL JOY: zie *S. 'Kolmajo'*

S. MAGICAL PRIDE: zie *S. 'Kolmprid'*

S. MAGICAL SNOWQUEEN: zie *S. 'Kolmagis'*

S. MAGICAL SWEET: zie *S. 'Kolmaswet'*

S. 'Magic Berry': S. ×chenaultii 'Magic Berry'

o *S. 'Marleen'* ^{PBR}

Pink Berry Group

(C.M. Arisz, Beverwijk, 1996)

GROEIWIJZE: 0,7 m hoog en 0,8 m breed; vrij dicht vertakt; takken overhangend, vrij stevig; vitaliteit matig.

BLADEREN: groen, 2 – 4,5 cm lang en 2 – 4,5 cm breed, rondachtig, gaaf; top stomp; bladsteel 0,6 cm.

VRUCHTEN: (donker) paarsroze (iets donkerder dan 'Amethyst'), rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 4,5 × 3 cm, met 10-15 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grote clusters. Besdracht vrij slecht; rijpend vanaf half augustus (vroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: gevoelig voor meeldauw; zeer gevoelig voor bladvlekken.

Lage struik met overhangende takken, vroeg bezet met middelgrote (donker) paarsroze bessen. De cultivar heeft qua groeiwijze veel weg van 'Amethyst', maar de bessen zijn donkerder. Dit laatste is een aantrekkelijke eigenschap, maar helaas bleek 'Marleen' erg ziektegevoelig, zowel voor meeldauw als voor bladvlekken. Daarom kreeg de cultivar geen positieve waardering. Gebruikers die graag een cultivar willen met donker paarsroze bessen kunnen beter kiezen voor 'Scarlet Pearl', die minder ziektegevoelig is.

'Marleen' is ontstaan als een spontane zaailing, vrijwel zeker van 'Mother of Pearl'. Kreeg in de veldkeuringen van 1996 een Getuigschrift van Verdienste en in 1997 een Certificaat van Waardering voor gebruik als snijheester. Deze cultivar is vanaf 1997 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

o *S. 'Mother of Pearl'*

Pink Berry Group

(S.G.A. Doorenbos, Den Haag / Groenekan, 1955)

GROEIWIJZE: 0,8 m hoog en 1 m breed; vrij dicht vertakt; takken overhangend, vrij slap; vitaliteit matig.

BLADEREN: groen, 1,6 – 4 cm lang en 1,5 – 3,5 cm breed, eirond-ovaal(-rondachtig), gaaf, soms zwak gelobd; top stomp-spits; bladsteel 0,4 cm.

VRUCHTEN: witachtig tot licht paarsroze, rondachtig, 14(-15) mm in diameter. Bestrossen 4 × 3 cm, met 10-15 bessen, soms met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht matig; rijpend vanaf september (laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: gevoelig voor meeldauw; gevoelig voor bladvlekken.

Brede vrij kleine struik met sterk overhangende, vrij slappe takken die bezet zijn met vrij grote witachtige tot licht paarsroze bessen. Ten opzichte van veel andere cultivars blijkt 'Mother of Pearl' matig vitaal en behoorlijk ziektegevoelig. Hiermee is de cultivar in feite overtroffen door zijn eigen nazaten; ze staat immers aan de basis van het sortiment roze-bessigen. Het is het

99. *S. 'Scarlet Pearl'*

eerste benaamde exemplaar van *S. ×doorenbosii*; zie kopjes “Doorenbos kruisingen” en “*S. ×doorenbosii* een verwarrende naam”. De cultivar is in 1950 geselecteerd en in 1955 via P. Lombarts in de handel gebracht.

S. orbiculatus ‘Red Pearl’: ***S. 'Red Pearl'***
S. PINK BLIZZARD: zie ***S. 'Kolmcen'***

o ***S. 'Purple Hedge'*** ^{PBR}

Pink Berry Group

(C.M. Arisz, Beverwijk, 2000)

GROEIWIJZE: 1,2 m hoog en 1,2 m breed; dicht vertakt; takken schuin opgaand, (zeer) stevig; vitaliteit (zeer) goed.

BLADEREN: groen, 2 – 3,5 cm lang en 2 – 3,5 cm breed, rondachtig, gaaf, soms met 1 of 2 kleine lobben; top stomp; bladsteel 0,4 cm.

VRUCHTEN: paarsroze (conform ‘Amethyst’), rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 4 × 3 cm, met 10-15 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht vrij goed; rijpend vanaf september (laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: vrij gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Dicht vertakte struik met stevige opgaande takken die vrij rijk bezet zijn met paarsroze bessen. Lijkt op ‘Amethyst’, maar verschilt vooral vanwege de stevigere takken en de latere besdracht.

Ten opzichte van ‘Sofie’ is de gelijkenis nog groter; deze laatste heeft iets groter blad. Ten opzichte van zowel ‘Amethyst’ als ‘Sofie’ is ‘Purple Hedge’ gevoeliger voor meeldauw. Reden voor de keuringscommissie om geen positieve waardering voor ‘Purple Hedge’ voor gebruik als tuin en plantsoenplant te geven.

Deze cultivar is ontwikkeld voor de snij en vanaf 2003 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

o ***S. 'Red Pearl'*** ^{PBR}

Pink Berry Group

syn. *S. orbiculatus* ‘Red Pearl’

(De Jong, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, ca. 1996)

GROEIWIJZE: 0,8 m hoog en 0,9 m breed; vrij dicht vertakt; takken overhangend, vrij stevig; vitaliteit vrij goed.

BLADEREN: groen, 2 – 5,5 cm lang en 1,8 – 4,5 cm breed, eirond-ovaal(-rondachtig), gaaf, soms zwak gelobd; top stomp; bladsteel 0,6 cm.

VRUCHTEN: paarsroze (conform ‘Amethyst’), rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 4 × 3 cm, met 8-14 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht vrij goed; rijpend vanaf eind augustus (middelvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; vrij gevoelig voor bladvlekken.

Vrij kleine struik met overhangende takken die vrij sterk bezet zijn met paarsroze bessen. Voor gebruik als tuin- en openbaargroenplant is 'Amethyst' beter (dichtere groeiwijze en betere gezondheid) en voegt 'Red Pearl' hieraan niets toe. Reden voor de keuringscommissie om geen positieve waardering te geven. De cultivar is ontwikkeld voor de snij en is vanaf 1998 kwekersrechtelijk beschermd in Nederland. Door een misverstand is deze cultivar geregistreerd als cultivar van *S. orbiculatus*. In de botanische tuinen van Wageningen heeft een niet-soortecht exemplaar gestaan. Dit was wel een *S. orbiculatus*. Dit exemplaar is door Bussemakers en Dijkhuizen (1992) in hun rapport als ten onrechte als 'Red Pearl' beschreven. Volgens de winner is 'Red Pearl', conform de voor de proef ingezonden plant en bovenstaande beschrijving, een cultivar met paarsroze bessen, die niets te maken heeft met *S. orbiculatus*. De cultivar lijkt veel op 'Scarlet Pearl', maar heeft iets lichter gekleurde bessen.

* **S. 'Scarlet Pearl'** ^{PBR}

Pink Berry Group
(Floribreed, Heelsum / Kolster BV, Boskoop, 1998)

GROEIWIJZE: 0,8 m hoog en 1 m breed; vrij dicht vertakt; takken overhangend, (vrij) stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 2 – 4,5 cm lang en 2 – 4,5 cm

breed, rondachtig, gaaf; top stomp; bladsteel 0,4 cm.

VRUCHTEN: (donker) paarsroze (iets donkerder dan 'Amethyst'), rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 3,5 × 3 cm, met 8-12 bessen, vaak met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht goed; rijpend vanaf eind augustus (middelvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; gevoelig voor bladvlekken.

Vrij kleine struik met overhangende takken die rijk bezet zijn met middelgrote (donker) paarsroze bessen. 'Scarlet Pearl' heeft samen met 'Marleen' en 'Kolmcan' (MAGICAL CANDY) de donkerste bessen. Van deze cultivars is komt 'Scarlet Pearl' als voor gebruik als tuin- en openbaargroenplant als beste naar voren. Aanleiding voor de keuringscommissie om een ster te geven. Deze cultivar is vanaf 1998 kwekersrechtelijk beschermd in Nederland. Als snijheester vaak aangeboden onder de handelsnaam MAGICAL SCARLET PEARL.

S. SNOW BLIZZARD: zie *S. 'Kolmgala'*

** **S. 'Snow White'**

White Berry Group

(H. Kolster Boomkwekerij, Boskoop, 2013)

GROEIWIJZE: 1 m hoog en 1 m breed; dicht vertakt; takken opgaand tot iets overhangend, vrij stevig; vitaliteit goed.

100. *S. 'Snow White'*

101. *S. 'Snow White'*

102. *S. 'Sofie'*

BLADEREN: groen, 3 – 6 cm lang en 1,5 – 4,5 cm breed, langwerpig tot eirond-ovaal, meestal met diverse (1-10) grove lobben, soms gaaf; top spits; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: wit, rondachtig, 10 mm in diameter. Bestrossen 4 × 2,4 cm, met 10-15 bessen, soms met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht (zeer) goed; rijpend vanaf september (laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Mooie dicht vertakte vrij kleine plant met opgaande tot iets overhangende takken die zeer rijk bezet zijn met kleine witte bessen. Daarnaast zijn ook de vrij late besdracht en het relatief smalle blad karakteristiek voor deze nieuwe cultivar. In de proef viel de plant erg op ten opzichte van de andere witbessige cultivars vanwege de massaal aanwezige kleine bessen en de dichte groeiwijze. Hiermee heeft de cultivar veel potentie als besstruik in grote tuinen en openbaar groen of als vakbeplanting. Eigenlijk een 'Amethyst' met witte bessen.

De cultivar is geselecteerd door de winner uit een partij Amerikaans zaad onder de naam *S. oreophilus*. Onder die naam heeft de plant ook in de proef gestaan. Na determinatie bleek de plant grotendeels conform *S. albus*, wellicht met

geringe invloed van *S. oreophilus*. Vanwege de hoge waardering door de keuringscommissie is in overleg met de winner een nieuwe naam gegeven: 'Snow White'.

**** *S. 'Sofie'* ^{PBR}**

Pink Berry Group

(C.M. Arisz, Beverwijk, 2009)

GROEIWIJZE: 1,1 m hoog en 1,3 m breed; dicht vertakt; takken schuin opgaand tot overhangend, (zeer) stevig; vitaliteit (zeer) goed.

BLADEREN: groen, 2,5 – 4,5 cm lang en 2 – 4,5 cm breed, rondachtig, gaaf, soms met enkele grove lobben; top stomp; bladsteel 0,6 cm.

VRUCHTEN: paarsroze (conform 'Amethyst'), rondachtig, 13 mm in diameter. Bestrossen 4 × 3 cm, met 10-15 bessen, regelmatig met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht vrij goed; rijpend vanaf half september (zeer laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; matig gevoelig voor bladvlekken.

Mooie dicht vertakte middelhoge struik met middelgrote paarsroze bessen die pas laat rijpen. Ten opzichte van 'Amethyst' is het blad wat groter en ronder en zijn vooral de vruchten later rijp. Vooral vanwege de latere vruchtdracht een aanvulling op 'Amethyst' en reden voor de keuringscommissie om twee sterren te geven.

103. *S.* 'White Hedge'

Deze cultivar is vanaf 2011 kwekersrechtelijk beschermd in Europa.

S. SWEET FANTASY: zie *S.* 'Kolsweet'

***S.* 'Turesson'**

White Berry Group

syn. *S. albus* 'Turesson'

(S.G.A. Doorenbos, Den Haag / Groenekan, ca. 1953)

GROEIWIJZE: 0,6-1 m hoog en 1,2 m breed; dicht en onregelmatig vertakt; takken overhangend, vrij slap; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 4,5 – 7 cm lang en 3,2 – 5 cm breed, eirond-ovaal, gaaf; top spits-toegespitst; bladsteel 1 cm.

VRUCHTEN: wit met iets paarsroze top, ovaal, 15 (lengte) mm lang. Bestrossen 4 × 3 cm, met ca. 15 bessen. Besdracht goed; rijpend vanaf eind augustus (middelvroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: vrij gevoelig voor meeldauw; matig gevoelig voor bladvlekken.

Vrij kleine struik met grote langwerpige witte bessen, die soms een paarsroze bloos (top) hebben. Vooral de besvorm is karakteristiek. Helaas is de groeiwijze erg onregelmatig (slordig), vooral vanwege de vrij slappe takken, en is de plant vrij gevoelig voor meeldauw. Reden

voor de keuringscommissie om geen positieve waardering te geven.

De naam 'Turesson' is ontleend aan Prof. Turesson uit Uppsala (Zweden). Doorenbos heeft in zijn proeftuin zaad verzameld, waaruit later 'Turesson' is ontstaan. Het is een selectie uit *S. albus* var. *laevigatus*. De cultivar is destijds geïntroduceerd via Pierre Lombarts & Zn.

*** *S.* 'White Hedge'**

White Berry Group

(S.G.A. Doorenbos, Den Haag, 1945)

GROEIWIJZE: 1,3 m hoog en 1,3 m breed; vrij dicht vertakt; takken schuin opgaand tot overhangend, vrij stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: groen, 4 – 6,5 cm lang en 2,4 – 5 cm breed, eirond-ovaal, gaaf of met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 1,2 cm.

VRUCHTEN: wit, rondachtig, tot 15 mm in diameter. Bestrossen 5 × 3,5 cm, met 10-15 bessen, vaak met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht goed; rijpend vanaf half augustus (vroeg).

ZIEKTEN EN PLAGEN: weinig gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Vrij grote struik met overhangende takken die rijk bezet zijn met grote witte bessen die vroeg rijpen. Onderscheidt zich van 'Snow White' en 'White

Pearl' door de (veel) grotere bessen, de vroegere beschrijving en de meer overhangende groeiwijze. Genoeg redenen voor de keuringscommissie om 'White Hedge' positief te waarderen. Deze oude cultivar wordt nog steeds veel gebruikt in openbaar groen als besstruik en/of voor vakbeplanting en heeft de kwaliteit ruimschoots bewezen. Vreemd is wel dat Doorenbos (1957) deze cultivar beschouwt en beschrijft als een *S. ×chenaultii* met kleine witte bessen. De plant in de proef heeft echter conform diverse modernere bronnen (PlantScope, Darthuiser Vademecum, etc.) juist grote bessen en lijkt geen enkele relatie of gelijkenis te hebben met *S. ×chenaultii*. Het lijkt

een (vrijwel) zuivere *S. albus*. Er moet dus sprake zijn van een misverstand/misinterpretatie of er is in de loop van de tijd een nieuwe kloon ontstaan die de oude kleinbessige kloon verdrongen heeft. Bussemakers & Dijkhuizen (1992) hebben herbariumexemplaren van de originele plant vergeleken met de huidige grootbessige vorm en geen verschillen vermeld. De grootbessige plant lijkt dus wel degelijk soortecht.

o *S.* 'White Pearl'

White Berry Group

syn. *S. albus* 'White Pearl'

(De Jong, Heelsum/Kolster BV, Boskoop, 1997)

Overzichtstabel beoordeelde cultivars per groep

Verklaringen tekens en afkortingen:

Kolom beskleur: d. = donker Kolom besdracht: 0 = onopvallend; -- = zeer arm; - = arm; +- = vrij rijk; + = rijk; ++ = zeer rijk

Naam	Hoog (m)	Takken	Beskleur
GROUND COVER GROUP			
s <i>×chenaultii</i> 'Brain de Soleil'	0,6	horizontaal	(paars-) d.rood
* <i>×chenaultii</i> 'Darhalo' HANCOCK LOW	0,4	horizontaal	(paars-) d.rood
*** <i>×chenaultii</i> 'Hancock'	0,7	horizontaal	(paars-) d.rood
* <i>×chenaultii</i> 'Magic Berry'	0,9	schuin- horizontaal	(paars-) d.rood
WHITE BERRY GROUP			
o 'Arvid'	0,4	schuin	wit
o 'Bokrabright' BRIGHT FANTASY	0,7(-1,1)	overhangend	wit
** 'Kolgreep' GREENPEARL FANTASY	1,2	opgaand-overhangend	groenwit
o 'Kolmagis' MAGICAL SNOWQUEEN	1,2	overhangend	wit
o 'Kolmava' MAGICAL AVALANCHE	0,8(-1,1)	overhangend	wit
*** 'Kolmgala' MAGICAL GALAXY	0,6	opgaand	wit
** 'Snow White'	1	opgaand-overhangend	wit
o 'Turesson'	0,6(-1)	overhangend	wit
* 'White Hedge'	1,3	schuin- overhangend	wit
o 'White Pearl'	1,2	schuin	wit
PINK BERRY GROUP			
* 'Amethyst'	1,1	overhangend	paarsroze
** 'Kolcharm' CHARMING FANTASY	0,8(-1,2)	overhangend	paarsroze
* 'Kolmajo' MAGICAL JOY	1,1	opgaand	wit & paarsroze
*** 'Kolmaswet' MAGICAL SWEET	0,9	schuin	paarsroze
o 'Kolmcan' MAGICAL CANDY	0,8	opgaand-overhangend	(d.) paarsroze
o 'Kolmprid' MAGICAL PRIDE	1,1	opgaand-overhangend	paarsroze
* 'Kolsweet' SWEET FANTASY	1,2	opgaand	wit & paarsroze
o 'Laura'	1	schuin-overhangend	paarsroze
o 'Marleen'	0,7	overhangend	(d.) paarsroze
o 'Mother of Pearl'	0,6	overhangend	wit & paarsroze
o 'Purple Hedge'	1,2	schuin	paarsroze
o 'Red Pearl'	0,8	overhangend	paarsroze
* 'Scarlet Pearl'	0,8	overhangend	(d.) paarsroze
** 'Sofie'	1,1	schuin-overhangend	paarsroze

GROEIWIJZE: 1,2 m hoog en 1,2 m breed; vrij dicht vertakt; takken schuin opgaand, (vrij) stevig; vitaliteit goed.

BLADEREN: (donker)groen, 3 – 6,5 cm lang en 1,8 – 5 cm breed, eirond-ovaal, gaaf, soms met enkele grove lobben; top stomp-spits; bladsteel 0,8 cm.

VRUCHTEN: wit, rondachtig, 13 mm in diameter. Bestossen 6 × 2,5 cm (relatief lang), met 15-20 bessen, soms met twee of meer verenigd tot grotere clusters. Besdracht goed; rijpend vanaf september (laat).

ZIEKTEN EN PLAGEN: matig gevoelig voor meeldauw; weinig gevoelig voor bladvlekken.

Middelgrote struik met stevige schuin opgaande takken, die rijk bezet zijn met middelgrote witte bessen, die laat rijpen. Ten opzichte van 'White Hedge' zijn de bessen kleiner en later rijp en is de groeiwijze minder overhangend. Ten opzichte van 'Snow White' zijn de bessen juist grotere en is de plant ook als geheel wat grover. De cultivar is eigenlijk ontwikkeld voor de snij, maar wordt daarvoor nauwelijks meer gebruikt vanwege de vrij grote ziektegevoeligheid (oa. *Verticillium*). Ook voor gebruik als tuin- en openbaar groenplant krijgt de 'White Pearl' een negatieve waardering van de keuringscommissie; 'White Hedge' en 'Snow White' zijn beter.

Kolom meeldauw/bladvlekken: — — = zeer veel; — = veel; + — = vrij veel; + = weinig; ++ = niet of nauwelijks

Ø bes (mm)	Besdracht	Meeldauw	Bladvlekken	Opmerkingen
7	0	++	++	Blad groengeel
6	0	+	+	Voor lage vakbeplanting
6	0	++	++	Voor middelhoge vakbeplanting
9	+ —	++	+	Blad groenpurper & herfstkleur
11	— —	— —	—	Zeer compact; voor koude streken
13	+ —	+ —	+ —	Vrij slappe takken
13	(+)+	(+)—	+	Stevige takken en bijzondere beskleur
13	+	+	+	Erg los vertakt
16	(+)+	(+)—	+ —	Zeer gewild voor snij
13	(+)+	+	+	Laag en stevig
10	(+)+	+ —	+	Kleine bessen, smal blad
15	+	(+)—	+ —	Langwerpige bessen
16	+	+	+	Grote bes, vroeg rijp
13	+	+ —	+	Bessen laat rijp
13	++	+	+	Zeer populair
15	(+)+	++	++	Grote bes, vroeg rijp
13	+	+ —	+ —	Vrij stijf opgaand; bes 2-kleurig
10	++	+	+	Compact en stevig; kleine bes
12	+ —	+ —	+ —	Donkere bes
15	+	(+)—	+	Grote bes
13	(+)+	+ —	++	2-Kleurige bes; laat rijp
15	+	+ —	+ —	Grote bes, laat rijp
13	—	—	— —	Donkere bes, ziektegevoelig
14	+ —	—	—	Vrij slappe taken; ziektegevoelig
13	+ —	(+)—	+	Lijkt veel op Sofie
13	+ —	+ —	(+)—	'Amethyst' is beter
13	+	+ —	—	Vrij compact; donkere bes
13	+ —	+ —	+ —	Vruchten laat rijp

Niet beoordeelde cultivars

S. albus 'Constance Spry': ***S.* 'Constance Spry'**
S. albus 'Taff's Variegated': ***S.* 'Taff's Variegated'**

***S. albus* Ultuna**

(Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Uppsala, Zweden)

Dit is geen echte cultivar, maar een zaadherkomst, ontwikkeld via een zaadselectieprogramma van de Zweedse landbouwuniversiteit in Uppsala. Ultuna is de naam van de hoofdcampus van de universiteit.

Het is een verbeterde zaadherkomst van *S. albus* subsp. *laevigata*. De groeiwijze is fors, 1,5-2 m en de bessen zijn wit.

***S. ×chenaultii* 'Elegance'**

Groundcover Group

(P. de Bruin, Boxtel, ca. 1965)

Breed opgaande groeiwijze, tot 1,5 m hoog. Twijgen bruinrood bij uitlopen. Blad donkergroen, langwerpig, 2,5-2,7 cm lang. Bloemen en vruchten als de soort. Het is een sport uit *S. ×chenaultii*.

Voor het eerst beschreven in *Dendroflora* 2, p. 46.

***S. ×chenaultii* 'Erect'**

(S.G.A. Doorenbos, Den Haag / Groenekan, ca. 1948)

Breed opgaande groeiwijze, compact. Vruchten (paars)rood, goed boven de struik uitstekend.

Ten onrechte vaak ondergebracht bij *S. ×doorenbosii*. Volgens Bussemakers & Dijkhuizen (1992) is deze cultivar vaak niet soortecht in omloop, waarbij in werkelijkheid *S. ×chenaultii* 'Elegance' wordt geleverd.

***S. ×chenaultii* 'Kolcover' ^{PBR} (HANCOCK CARPET)**

Groundcover Group

(Kolster BV, Boskoop, 2013)

Jonge twijgen purperrood, oudere twijgen licht kastanjebruin. Bladeren smal ovaal, circa 1,5-2,5 cm lang, middengroen tot donkergroen.

Ontwikkeld voor toepassing in het openbaar groen. Uitzonderlijk laaggroeiende cultivar met duidelijk kleiner en smaller blad dan andere *S. ×chenaultii*. Bloemen onopvallend, weinig talrijk, klein en paarsroze, gevolgd door slechts weinig kleine donker paarsrode vruchtjes. De grootste waarde zit in de uitzonderlijk lage, bijna kruipende groeiwijze.

***S.* 'Constance Spry'**

White Berry Group

(Engeland, voor 1980)

syn. *S. albus* 'Constance Spry'

Bossige compacte struik met grote witte bessen. Selectie uit var. *laevigatus* met een dichtere groeiwijze. Volgens Belder (1982) geen verbetering van het sortiment.

***S.* 'Evergreen'**

White Berry Group

(Nederland?, voor 2009)

Geteeld als snijtak en hiervoor geregistreerd in PlantScope in 2009. Lange takken, ca. 70 cm lang. Blad ca. 3 cm lang, gaafrandig. Bloemen wit. Bessen wit, vrij klein, tot 1 cm.

***S.* 'Hecona'**

Pink Berry Group

(H.J. Albrecht, Berlijn (D), 1988)

Tot 1,5 m hoge opgaande struik. Bladeren breed eirond, vrij groot, ca. 3 cm lang, groen en lang aan de struik blijvend. Vruchten wit tot paarsroze, tot 12 mm in diameter, vrij talrijk. Gebruikt voor vakken en hagen in openbaar groen.

***S.* 'Gonny'**

White Berry Group

(G.A. Oudijk, Waddinxveen, voor 1998)

Geteeld als snijtak en hiervoor geregistreerd in PlantScope in 1998. Blad gaafrandig tot gelobd. Bloemen wit. Bessen ca. 12 mm doorsnede, grotendeels wit, hier en daar een paarsroze zweem.

***S.* 'Kolmaman' ^{PBR} (MAGICAL MANDY)**

Pink Berry Group

(Kolster BV, Boskoop, 2010)

Opgaande heester met iets breed uitstaande takken. Blad donkergroen, ovaal, 5-7,5 cm. Vruchten ovaal, 1-1,5 cm, wit met roze (vooral aan de bovenzijde). Nederlands kwekersrechtelijke bescherming toegekend in 2013.

***S.* 'Kolmagimel' ^{PBR} (MAGICAL MELODY)**

Pink Berry Group

(Floribreed, Heelsum/Kolster BV, Boskoop, 2010)

Vrij los vertakte heester met rechtopgaande takken. Blad 3-4 cm, donkergroen. Vruchten rond-afgeplat, wit met donkerroze bovenkant (ietwat tweekleurige indruk); vruchten rijp in september en oktober. Europees kwekersrechtelijke bescherming aangevraagd in 2012.

***S.* 'Kolmatresu' (MAGICAL TREASURE)**

Pink Berry Group

104. *S. ×chenaultii* 'Kolcover' (HANCOCK CARPET)

(Kolster BV, Boskoop, 2012)

Blad ovaal, 4 cm-5 cm, donkergroen. Vruchten rond-afgeplat, klein, tot 10 mm. Vruchtkleur donker (paars)roze.

***S.* 'Kolmsno'^{PBR} (MAGICAL SNOWFLAKE)**

White Berry Group

(Kolster BV, Boskoop, 2001)

Opgaande groeiwijze. Blad vrij klein, donkergroen, tot 4,5 x 2,8 cm, gaaf tot diep gelobd. Helderwitte bes tot 12 mm in september. Sinds 2004 kwekersrechtelijk beschermd in Nederland

***S.* 'Laarhof'**

Pink Berry Group

Geselecteerd door Andre van Nijnatten uit Zundert, rond 2000. De plant heeft oa. bij de *Symphoricarpos*-collectie in de botanische tuin van Wageningen gestaan. Ook is Nederlands kwekersrechtelijke bescherming aangevraagd en daarna weer ingetrokken. De winner is niet met de plant doorgeslagen en denkt dat de cultivar ook niet meer in cultuur is.

***S.* 'Liset'**

Pink Berry Group

(S.G.A. Doorenbos, Den Haag, 1978)

Opgaande groeiwijze. Vruchten wit met een roze wang, later verkleurend naar egaal roze.

Gevonden door Doorenbos in zijn eigen tuin; genoemd naar de naam van zijn huis en zijn kleindochter. De cultivar is in 1978 via Darthuizer Boomkwekerijen in de handel gebracht. Het is de vraag of deze cultivar nu nog wel in cultuur is.

***S.* 'Maartje'**

Pink Berry Group

(Vink-Cloosterman, Maatschap, Zoeterwoude, Nederland, voor 1999)

Geteeld als snijtak en hiervoor geregistreerd in PlantScope in 1999. Blad donkergroen, gaaf tot gelobd/getand. Vruchten rond, wit met donker paarsroze zweem, tot 13 mm in doorsnede.

***S. orbiculatus* 'Albovariegatus'**

Blad rond, met (onregelmatig) witte rand.

***S. orbiculatus* 'Bowles' Gold Variegated'**

Blad rond, met brede gele rand.

***S. orbiculatus* 'Leucocarpus'**

(D.M. Andrews, Rockmont Nurseries, VS)

Bloemen groengeel. Vruchten wit of witachtig.

***S. orbiculatus* 'Foliis Variegatis'**

syn. *S. orbiculatus* 'Variegatus' en 'Aureovariegatus'

(Al vanaf 1837 bekend)

Blad goudgeel gerand en geaderd, kleiner dan die van *S. orbiculatus*.

***S. orbiculatus* ‘Korona’**

(H.J. Albrecht, Berlijn (D), 1984)

Dichte horizontale groeiwijze. Blad eirond tot 2,5 cm lang, gaafrandig, soms iets gelobd. Bessen klein, 3 mm in doorsnede, donkerrood tot paars, in kleine clusters. ‘Korona’ lijkt veel op de soort.

***S. orbiculatus* ‘Taff’s Silver Edge’**

(Engeland?, voor 2002)

Opgaande struik, tot 1,3 m, met opvallend bont blad (groen met witte rand). Vruchten paarsrood, klein, 5-7 mm lang. Genoemd naar Steven Taffler, een Engelse plantenliefhebber met een voorliefde voor bonte planten.

S. ‘Pink Pearl’

Pink Berry Group

(De Jong, Heelsum/Kolster BV, Boskoop, ca. 1997)

Hoogte 1,2 m-1,4 m. Bladeren aan de eindvertakkingen tot ca. 3 x 2,5 cm, matgroen. Bloemen roze. Bessen in korte eindstandige aren, rolrond, tot ca. 12 mm diameter, wit met dichte paarsroze stippeling; totaalindruk paarsroze. Als snijheester vaak aangeboden onder de handelsnaam MAGICAL PINK PEARL.

S. ‘Taff’s Variegated’

White Berry Group

(Herkomst onbekend, waarschijnlijk Engeland)

Syn. *S. albus* ‘Taff’s Variegated’

Blad geelbont. Bloemen roze. Vruchten wit. Vooral vanwege dit laatste duidelijk verschillend van *S. orbiculatus* ‘Taff’s Silver Edge’ die kleine rode vruchten heeft. Genoemd naar Steven Taffler, een Engelse plantenliefhebber met een voorliefde voor bonte planten.

S. ‘Taiga’

Pink Berry Group

(H.J. Albrecht, Berlijn (D), 1984)

Vrij brede opgaande struik, 1-1,5 m hoog. Vruchten wit met paarsroze wang, ca. 10 mm in diameter.

S. ‘Vondy’

Pink Berry Group

(Mevr. Goverde, Sprundel, ca. 1995)

Geteeld als snijtak en hiervoor geregistreerd in PlantScope in 1995. Bessen geclusterd aan uiteinde van de (zij)takken, wit met paarsroze, ca. 12 mm in diameter.

Met dank aan

Allereerst is veel dank verschuldigd aan Boot & Co Boomkwekerijen in Boskoop en Darthuizer Boomkwekerijen in Leersum. Zij hebben grond op hun kwekerij ter beschikking gesteld waarop de proef kon worden uitgevoerd. Tevens hebben ze middels hun (oud-)medewerkers (Ronald Houtman en Kees-Jan Kraan van Boot en Wout Kromhout en Henk Wischmann van Darthuizer) praktijkervaringen met *Symphoricarpos* in het openbaar groen ruim gedeeld.

Veel plantmateriaal, vooral van de nieuwste cultivars, was afkomstig van snijheesterkwekerij Kolster BV te Boskoop. Ook zij hebben hun praktijkervaring gedeeld. Peter en Robert-Jan Kolster hebben waardevolle informatie gegeven over gebruik van *Symphoricarpos* als snijheester en mogelijkheden en onmogelijkheden in de veredeling van *Symphoricarpos*.

Bronnen

Literatuur

- BEAN, W.K. (1980): Trees and shrubs hardy in the British Isles, vol IV, John Murray London, p. 522-526.
- BELDER, J. (1982): Symphoricarpos, gemoedelijke en sierlijke heester – Tuin & Landschap 17, p. 25.
- BELL, D. (2010): Towards a species level Phylogony of Symphoricarpos (Caprifoliaceae), based on nuclear and chloroplast DNA – Systematic Botany 35 (2), p. 442-450
- BUSSEMAKERS, A. & DIJKHUIZEN, M. (1992): Het genus Symphoricarpos – Doctoraalverslag vakgroep Plantentaxonomie, Landbouwuniversiteit Wageningen, 80 p.
- DOORENBOS, S.G.A. (1957): Symphoricarpos-hybriden – Jaarboek Ned. Dendr. Vereniging, 20, 1954/1955, p. 140-141
- DORRESTEIJN, W. (2011): Ziekten en plagen in de boomteelt en vaste plantenteelt – DLV Plant BV.
- HENDRIKS, W. (1957): Onze loofhoutgewassen – H. Veenman & Zonen, Wageningen
- HOFFMAN, M.H.A. (2010): Naamlijst van houtige gewassen – Praktijkonderzoek plant & omgeving, 934 p.
- HOP, M.E.C.M. & C.C. SMEEKENS (2004): Bestuiving van besheesters – Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, Rapport 413, 44 p.
- HOP, M.E.C.M. (2007): Snijheesters voor de biologische teelt – Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, Rapport 424, 31 p.
- HUXLEY ET AL. (1992): The New R.H.S. Dictionary of Gardening, vol. 1-5 - The Macmillan Press Limited, Londen en Basingstoke, 3353 pag.
- JONES, G.N. (1940): A monograph of the genus Symphoricarpos – Journ. Arn.Arbor. 21, p. 201-252
- JONG, P.C. DE & W. KROMHOUT (2004): Darthuiszer Vademecum – Darthuiszer Boomkwekerijen BV, 512 p.
- KONING, J. DE ET AL. (2009): Dendrologie van de lage landen - KNNV Uitgeverij, Zeist, 546 p.
- KRÜSSMANN (1978): Handbuch der Laubgehölze, Band III, p. 391-395.
- SINCLAIR, W.A. & LYON, H.H. (2005): Diseases of trees and shrubs, 2th edition – Cornell University

Websites:

CPVO: www.cpvo.europa.eu/main/nl
PlantScope: www.plantscope.nl
GRIN: www.ars-grin.gov

Ir. M.H.A. (Marco) Hoffman

Wetenschappelijk onderzoeker sortiment / taxonomie bij Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO, Bomen), Lisse; onderdeel van Wageningen UR.

Summary

Symphoricarpos (Snowberry, Waxberry) is a shrub, commonly used in both amenity plantings and – on a more limited scale – in gardens. This low-maintenance plant is especially appreciated because of its white or purple berries and its excellent ground covering performance. In the past decade it has also become one of the most popular shrubs for cut branches in the Netherlands. For this use many new cultivars have been introduced in the past years, bringing the total up to 60+ cultivars. More than 30 of those have been trialed in two locations in the Netherlands. PPO described the plants and their properties for gardens and amenity plantings and the Royal Boskoop Horticultural Society judged them. This publication contains both sets of results. Besides the description and judgments of the plants in the trial the article also contains short descriptions of other cultivars, based on literature. We also discuss the classification of *Symphoricarpos*. Until now, the cultivars were assigned to species and hybrids, especially *S. albus*, *S. ×doorenbosii* and *S. ×chenaultii*. This is becoming more and more complicated for the newest cultivars, because their genetic background is often complex or doubtful. For that reason we present a new classification into three cultivar groups. White Berry Group, Pink Berry Group and Groundcover Group